

Autor on nõudnud oma töö äärmiselt
 anda teadlikult põhjalikult täiendamist-
 hald. Siis on kahtlud, et see on
 võimeline. Kõik need asjad on selle
 kogu töö kohta, on autor oma äärmiselt
 põhjalikult kirjeldanud. Jõu, et töö
 ja selle võimalike tehnikate kohta
 töö. Jõu, et töö võiks arvestada
 4. lõpe. 31. 12. 1938. J. M.

16. märil 38
 58
 TÄHT

TÄHTSUSMENETLUSEST
 KEHTIVAS ÕIGUSES

1-B
 7730.

Paarnit, (Parnit)
 mat. m. 6192.

1938.
 kirjast. 3. D. H.

S i s s e j u h a t u s e k s .

Käesolevas töös, mis ei taha pretendeerida eriti põhjalikkudele, püüame puudutada täävitusemenetluse küsimusi kehtiva õiguse seisukohalt ja anda neist ülevaadet.

Oma käsitletu jaotame kahte ossa: üldosa ja eriosa. Silmaspidades, et täävitusemenetlus on osa hoiukorrakohtupidamisest, puudutame üldosas esmajoones hoiukorrakohtupidamise olulisemaid tunnuseid ja erinevusi, kuna see loob aluse täävitusemenetlusele ja selle mõistmisele. Edasi püüame selgitada täävituse mõistet, eesmärki ja tagajärgi ning lõpuks anda ülevaate täävitusemenetluse allikatest.

Eriosa jaotame omakord kahte alaossa. Esimeses käsitleme täävitusemenetluse üldisi põhimõtteid ja juhiseid: täävitusemenetluse rakendavust, algatamist, täävitusemenetluse käiku ning selle lõpetamisega seoses olevaid küsimusi.

Teises allosas vaatleme täävitusemenetluse üksikuid liike, kuid ainult niipalju, kui võrd neis esineb lahkumine kui täävitusemenetluse üldisest korrast või kui võrd nende käsitlemine eraldi osutub otstarbekohasemaks aine ulatuse tõttu.

I

Ü l d o s a .

§ 1. Hoiukorra-kohtupidamise erinevusi.

Tsiviilkohtute tegevus ei piirdu ainult hagiastjade lahendamisega. Nüüdisajal tsiviilkohtute kompetentsi kuulub ka teisi ülesandeid, nagu: kaasaaitamine eraisikutele juriidiliste tehingute sooritamisel, surnud või piiratud teovõimega isikute varanduse hoiuks abinõude tarvitusele võtmine, pärandi jagamine jne. Kõiki neid toiminguid, akte nimetatakse hoiukorralisteks ehk vaieldamatuks, aga nende sooritamise kohtulikku korda hoiukorraliseks kohtupidamiseks (freiwillige Gerichtsbarkeit, ohranitelnoje sudoproizvodstvo).¹⁾

1) Objasnitel'naja zapiska k projektu novoi redaktsii ustava graždanskavo sudoproizvodstva tom V - 1900 g. (Seletuskiri) lhk. 2.
E. V. Vaskovskii - Učebnik graždanskavo protsessu (lüh. Učebnik) lhk. 514.

Hoiukorra asjad on sedavõrd mitmekesised, et nende ühte definitsiooni haaramine on võimatu; võib vaid eraldada mõningaid olulisi tunnuseid ja üldistada mõnesuguseid menetluse juhuseid. Nendest vajaksid nimetamist järgmised:

1. Hoiukorra-kohtupidamine, erinevalt hagilisest ehk vaieldavast kohtupidamisest, on vaieldamatu kohtupidamine.

2. Hoiukorras toimetatavad asjad on seaduses otseselt loendatud.

3. Hoiukorra-asjade otsustamisel kohtuasutised ei lakka olemast kohtuvõimu organiteks. Seega käsitlevad kohtuasutised nende asjade otsustamisel samu algeid, mis üldse kohtutegevuse aluseks on (kahe astme põhimõte, avalikkus jne).

4. Peaerisuseks on aga see, et hagiasjade menetluse korda iseloomustab nende kahekülgsus. Hagejale on vastu seatud kostja ja nende huvid on vastukäivad. Hoiukorraasjades aga sagedasti puudub vastaspool. On vaid paluja, keda ei saa nimetada hagejaks, kuna puudub kostja.²⁾ Seepärast kõik protsesuaalsed juhised, mis tingitud protsessi kahekülgsusest, ei ole kohaldatavad ühekülgses hoiukorraasjades.³⁾ Kuid ka mõningaid hoiukorra-asjad, nagu pärandi jagamine, pillajaks tunnustamine, valdusse asetamine jne. erinevad teisest kahekülgsusega. Kuigi need asjad on kahekülgsed, ei ole paljudel juhtumel nende suhtes täpne ega otstarbekohane rakendada hagikorra kohtupidamist, sest isikud, kelle vastu tuleks esitada hagi (teadmata äraolija, pillaja, kaaspärija) ei ole sagedasti paluja õigusi rikkunud. Seepärast ei ole nende asetamine kostja seisukohale kõigi sellest tuletuvate järeldustega õiglane. Pealegi on need asjad võrdlemisi lihtsad, ei kutsu harilikult üldse poolte vahel vaidlusi välja ja nõuavad rutulist, kas või esialgset otsustamist. Siiski seda liiki asjade kahekülgne iseloom ligindab neid hagiasjadele ja võimaldab neile laiendada hagikorra menetluse juhiseid laiemas ulatuses, kui see on võimalik ühekülgses hoiukorra asjades.⁴⁾

5. Ülaltoodust järgneb, et võistlevuse põhimõte, mis iseloomustab menetlust hagiasjades, ei ole kuigi jäjekindlalt kohaldatav hoiukorra asjades. Nii ei algatata hoiukorra asju üksnes asjast huvitatud isikute avaldise või suulise palve põhjal, vaid ka kohtuasutiste initsiatiivil (näit. pärusvara alalhoiuks korralduste tegemisel), prokuratuuri ettepanekul (teadmata äraolija asjus) jne.

6. Mõningates hoiukorra asjades on seaduses ette nähtud prokuratuuri osavõtt arvamuste avaldamiseks või asja algatamiseks vastava avaldise esitamise kujul.

2) Seletuskiri V- lhk. 2. 3) Vaskovskij - op.cit. lhk. 516. 4) Vaskovskij op.cit. lhk. 518.

7. Kolmandate isikute kaasamine ega kaasumine kitsamas mõttes ei ole hoiukorra asjades võimalik.⁵⁾

8. Hoiukorra menetlus lõpetatakse kohtu erimäärusega, mitte kohtuotsusega. Neid määrusi võib uute asjaolude ilmenemise korral kohus ise muuta, kuigi mitte igakord. Viimaste hulka kuuluvad juhud, mil hoiukorras tehtud määrusega on kindlaks tehtud vastava isiku õigused (näit. kinnitatud seaduse- jõusse testament või keegi kinnitatud pärimisõigustesse). Samuti võib kohus esimesi ümber otsustada hagikorras. Kuid oma olemuse või seaduse otsese ettekirjutuse põhjal tulevad mõningad asjad otsustada ainult hoiukorras. Seesugused on näiteks valdusse asetamine, teadmata äraolija asjad jne. Neis asjus tehtud kohtumäärusi ei saa väärata hagi abil.

9. Kohtumäärused hoiukorra asjades kuuluvad edasikaebamisele erikaebe korras, välja arvatud määrused pärandi jagamise kohta, mille peale võib esitada apellatsiooni kaebusi. Teise astme kohtumääruste peale, mis lõpetavad asjas või eriküsimuses menetluse, lubatakse esitada kaebusi tühistuskorras.⁶⁾

Need oleksid üldjoontes hoiukorramenetluse olulisemad tunnused.

§2. Täävitusemenetluse mõiste.

Nagu eespool märkisime, haarab hoiukorra kohtupidamine rea üksikküsimusi. Üheks selliseks on kehtivas õiguses täävitusemenetlus (Proklamverfahren, Aufgebotsverfahren, възвное производство).

Täävituse mõistet kehtiv tsiviilkohtupidamise seadus (TKS) ei anna. Ka teiste maade protsessiseadused ei määra lähemalt täävituse definitsiooni. Saksa ZPO § 946 lausub: "Täävituse avalik kohtulik üleskutse nõudluste või õiguste avaldamiseks, toimega, et avalduse mitte-esitamine toob kaasa vastava isiku õigusliku seisukorra halvenemise."⁷⁾

Viimane definitsioon ei ole küllalt täpne, kuna ta ei haara kõiki täävituse olulisi tunnuseid.

Tagasihoidlikud on ka tsiviilprotsessi küsimusi käsitlevate autorite sellesuunalised väljendused. Selgepiirilisem oleks vast alljärgnev definitsioon, millega on püütud haarata kõiki meie kehtivas õiguses täävitusemenetluse kohta maksvaid

5) Vaskovskij op. cit. lhk. 518. 6) Ibidem. lhk. 520. 7) L. Rosenberg - Zivilprozessrecht lhk. 114.

põhimõtteid. See oleks:

Täävituse all mõistetakse seaduses purgèvalt loendatud juhtudel teadmatute isikute kohtulikku väljakutset avaliku kuulutuse kaudu nendele kuuluvate õiguste kohtule avaldamiseks või esitamiseks hoiatusega, et kuulutuses tähendatud tähtajaks avaldamata või esitamata õigused tunnustatakse kustunuks, välja arvatud seaduses ettenähtud erandid.⁸⁾

Täävitusemenetluse all aga mõistetakse täävituse teostamise korda ja viisi.

§3. Täävituse olulised tunnused.

Nagu ülaltoodud definiitsioonist nähtub, määravad täävituse olemuse järgmised tunnused:

1. Ta on kohtulik üleskutse, kohtuasutiste poolt läbiviidav. Täävituse alla ei kuulu harilik kohtulik väljakutse kutsetähe kaudu, samuti ka näiteks üleskutse kaotatud asja omniku kindlaks tegemiseks, kuna see liik, toetudes BES. III k. §§ 737 ja 739-le ei teostata kohtu, vaid politsei poolt.⁹⁾

2. Täävituse on võimalik üksnes teadmatute isikute suhtes. Toimingust osavõtjate huvides on toimingu kaudu loodava õigusliku vahekorra või seisukorra kestev püsimine. Iga õiguslik toiming võib aga puudutada kolmandate isikute huvisid. Neil isikuil on võimalus oma õiguste kaitseks abinõusid tarvitusele võtta vaiete jne. esitamise kaudu, millega kolmandate isikute õigusi puudutanud toimingu kindlus satub hädaohtu. Selle vältimiseks antakse kolmandatele isikutele juba toimingu eel võimalus temale kuuluvaid õigusi kaitseda. Viimased kutsutakse üles omi õigusi avaldama. Teadaolevatele saadetakse sellekohane kutsetäht tema elukohta.¹⁰⁾ See on kindlaimaks vahendiks, et isik, kelle õigusi eelolev toiming võib puudutada, sellest teadlik oleks. Sagedasti aga ei ole asjaosalistele teada, kas on üldse kolmandatel isikutel pretensioone või jälle kes need pretendendid on, või ei ole teada viimaste elukoht. Nende kindlaks tegemine ongi täävituse sihiks.¹¹⁾

Loomulikult on see võimalik vaid avaliku kuulutuse kaudu.

8) Vt. ka "Eesti Entsüklopeedia" VIII lhk. 471. 9) A. Gassmann ja A. Nolken - "Položenija o preobrazovanii sudėbnoi casti...." (lüh. Gassmann - Nolken) lhk. 197. 10) TKS §128. 11) Gassmann - Nolken op. cit. lhk. 200.

3. Täävituse teel avaldatavas kuulutuses kutsutakse üles huvitatud isikuid nendele kuuluvaid õigusi kohtule avaldama või esitamata kuulutuses märgitud tähtajaks. Tähendatud õiguste tähtajaks avaldamise või esitamise korral võetakse need arvesse, eitaval juhul aga võivad järgneda mitteesitanule kuulutuses märgitud ebasoovitavad järeldused - esitamata või avaldamata õiguste kustunuks tunnustamine. Teiste sõnadega : teadmata isikud, kelle õigusi varem ähvardas kustumine, tunnustatakse sellekohase kohtumäärusega oma õigused kaotanuks.¹²⁾

4. Täävituse on võimalik vaid seaduses purgivalt loendatud juhtudel. Silmaspidades ülaltoodud tähtsaid järeldusi üleskutsutava kohta, on selge, et täävitusemenetlust võidakse lubada, lahkuvalt lihtsast üleskutsesest, vaid teatavatel seaduses täpselt määratud juhtudel, vaatamata sellele, millises seaduses seesugune lubav norm ka ei leiduks.¹³⁾

§ 4. Täävituse eesmärk.

Nagu ülaltoodud arutelust juba selgub, on täävituse ühelt poolt vahendiks isiku õiguste selgitamisel ja teiselt poolt annab ta võimaluse kolmandatele isikutele oma õiguste kaitseks vajalikke samme astuda nende esitamise või avaldamise kaudu vastavale kohtule.

Seega: täävituse eesmärgiks on anda võimalus vastavale isikule oma õigusi teatud suhtes vastaval hetkel kindlaks teha ja arvestada kolmandate isikute taotlusi selle õiguse suhtes.

§ 5. Täävituse tagajärg.

Fakte, millega seadus seob õiguste või kohuste tekkimise, muutumise või lõppemise, nimetatakse juriidilisteks faktideks.¹⁴⁾ Juriidilised faktid on looduslikult sündmused või inim-toimingud, eriti lubamatud teod ja õiguslikud tehingud.¹⁵⁾ Õigused on liikuvad. Juriidiliste ehk relevantsete faktide kaudu võivad nad kanduda ühelt subjektilt teisele. Üheks juriidiliseks faktiks on ka aegumine, mis toob kaasa õiguse hääbumise.

Eelpool märkisime, et täävituse tähtajaks esitamata või avaldamata õigused tunnustatakse sellekohase kohtumäärusega kustunuks, hääbunuks. Viimasel juhul on meil samuti tegemist aegu-

12) Dr. W. Kisch - Deutsches Zivilprozessrecht III k. 11; ka TKS § 2066.

13) TKS § 2054 ; Gassmann - Nollken lhk. 197. 14) Tsiv. sead. eelnõu - § 136. 15) Ibidem § 137.

misega, kuna tagajärjed mõlemal korral on ühesugused. Vahe seisab vaid õiguse kaotamise tähtaegades: aegumisel on see pikem, täävituse puhul aga, muidugi mitteesitamise korral, lüheneb see kuuluses märgitud tähtajani. Järelikult täävituse tagajärjeks on: kolmandate isikute õiguste aegumise lühendamise ja surumine üleskutse tähtajä sisse ja need õigused kustuvad, kui neid ei avaldata selle tähtaja kestel täävitusemenetlust toimetavale kohtule.

§ 6. Täävitusemenetluse allikad.

Kuna täävitusemenetlus on osa hoiukorraprotsessist, siis vaatleme siinkohal hoiukorraprotsessi allikaid, kuid ainult neid, mis evivad teatud tähtsust täävitusemenetluse seisukohast. Kahtlemata tähtsamaks õigusallikaks õigusdogmaatilisest seisukohast on seadus. Et täävitusemenetlus on kohtulik toiming, siis järelikult tähtsamaks allikaks on tsiviilkohtupidamise seadus. Kehtiv TKS on pärit endiselt Vene riigilt ja oli omakorda loodud 1864. a. seadusega ning pandi maksma Baltimaal 1889. a. eriseadusega. See seadustik on aktsepteeritud Eesti riigi poolt ühes hilisemate muudatustega. Iseseisvuse ajal TKS-es tehtud mõningaist muudatusist, mis meid huvitava küsimuse seisukohalt on tähtsad, olgu nimetatud: TKS ühtlustamise seadus, millega §§ 1799-2097 maksvus laiendati Petserimaale ja Narvatagusele maaalale (RT 1924, 77/78 s. 38), TKS-e muutmise seadus-pärandus-asjus §§ 1956, 2011 ja lisandatud 2011^I (RT 1923, 43/58) ning hüpoteekide kustutamise asjus §§ 2081-2084 (RT 1929, 33/).

Kehtiv TKS jaguneb viide raamatusse. Hoiukorraprotsessi käsitlemist käsitleb neljas raamat, kuid viimane tuleb arvestamisele käsitletava aine seisukohalt vaid otsuste viidete korral, nagu nähtub TKS § 1907 juhustest. Peaallikaks on TKS viienda raamatu 3. osa, mis käsitleb kohtupidamist ja selle erinevusi Balti kubermangudes. Ja eriti kolmas peatükk - „Ob osobõh proizvodstvah“. Viimases leiduvad juhised hoiukorraprotsessi kohta Baltimaal, s.o. meil, ja et täävitusemenetlus on osa hoiukorraprotsessist, siis loob viimane esimesele üld-aluse. Täävitusemenetlust otseselt käsitlevad kolmanda peatüki 15. jaotuse §§ 2054 - 2093. Tuleb aga veel silmaspidada - §§ 1947 - 1955 - teadmata äraolija surnuks tunnustamise, §§ 1956, 1966, 1967 - testamendi avamise ja kuulutamise korra, §§ 2011-2014 - pärandi avanemise kuulutamise, § 2018 - pärandi vastuvõtu, §§ 2020 ja 2021 - pärimisõigustesse kinnitamise kohta.

Teise allikana esineb materjaalõigus. Täavitusmenetlust käsitlevad TKS §§ õige sagedasti teevad viiteid BES vastavatele artiklitele, järelikult materjaalõigusele, aga ka teistele TKS §§-dele. Need viited näitavad, et norme ei saa võtta üksteisest lahus, vaid et õiguskord on tervik ja sellepärast tuleb alati silmas pidada teisi, nii materjaal- kui ka protsessuaalõiguslikke norme. Peamiseks materjaalõiguslikuks allikaks on muidugi BES, kuid võib olla ka mõni muu materjaalseadus. See nähtub juba TKS § 2054 mõttest: ". . . seaduses loendatud juhtudel". Viimase all tuleb mõista üldse kõiki seadusi.

Tavaliselt protsessuaalõiguse allikana mainitakse veel kohtuõigust. Käesoleva küsimuse seisukohalt see ei evi mingit tähtsust, sest see küsimus lahendatakse erandlikult seaduse ja kohtupraktika alusel.

Kahtlemata suurt tähtsust evib kohtupraktika, eriti Riigikohtu praktika, sest seadus ei suuda kunagi haarata kõiki elulisi vahekordi, näha ette võimalikke nüansse. Tekib lünki, mida saab täita ainult kohtupraktika. Kahjuks peab aga tunnistama, et Riigikohtu praktika käesoleva küsimuse seisukohalt on äärmiselt väene. Kuid rikkalikum ei ole ka ex Vene Senati praktika.

Mis puutub literatuuri, siis ei tohi unustada, et peab asuma dogmaatilisele vaatekohale, sest see on elule lähedasem ja see pärast literatuuri valikul tuleb piirduda sellega, mis on lähem kehtivale õigusele. Eesti literatuur oleks kaheldamatult sobivaim, kuid kahjuks tsiviilprotsessi alalt on väga vähe kirjutusi. Juridilises ajakirjas "Õ i g u s" otseselt täavitusmenetlust ei ole keegi käsitanud. Pärandusõiguslike küsimuste käsitamisel on meid huvitavat ainet kaudselt puudutanud riigikohtunik J. Lõo, R. Eliaser, Dr. L. Leesment ja mõned teised. Saksa kirjandus on vähekasutatav, kuna ta ei vasta kehtivale õigusele. Ainukesed tööd, mis enam-vähem vastavad kehtivale TKS-tele, on Vene TKS kommendaatorite tööd, nagu Gassmann - Nolken'i, Dr. jur. E. Tatarin'i¹⁵⁾, Isačenko, Tjutrumov'i j. t. tööd. Isačenko aga ei käsita üldse hoiukorra kohtupidamist, kuna Tjutrumov jälle meid huvitavat ainet ei kommenteeri. On loodud vaid mõned vähesed ex Vene Senati seletused.

15) Ajakirjas "Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft" 39. aasta III vihus.

II E r i o s a.

1. Täävitusmenetluse üldised juhised.

§7. Täävitusmenetluse rakendavus.

Nagu juba märkisime täävituse mõiste määritlemisel ja nagu see leidnud väljenduse ka TKS § 2054-s on täävitusmenetlus lubatud üksnes seaduses purgivalt loendatud juhtudel. Et mainitud § ei viita ühelegi kindlale seadusele, siis tuleb järelda, et täävitusmenetlus on lubatud kõikidel seaduses märgitud juhtumel, vaatamata millises seadustikus või seaduses vastav lubav norm ka ei leidu.¹⁶⁾

Üksikute riikide seadusandlused aga lubavad täävitusmenetlust suuremal või vähemal määral ja nimetatud lubatavuse ulatus sõltub vastava riigi õiguse üldisest arengust: õiguslikult arenenumais riiges on see arv suurem ja vastupidi. Nii ex Vene sisekubermangudes kehtivad seadused olid selles suhtes üsna tagasihoidlikud. Saksa ZPO loendab rea juhuseid, mil täävitusmenetlus on lubatud ja L. Rosenberg võtab need kokku viide gruppi.¹⁷⁾

Meie kehtiv õigus näeb ette järgmised juhud:

1. pärandi kreditoride üleskutse - eestkostja palvel;¹⁸⁾
2. pärijate ja kreditoride täävitus - hooldajate, pärijate palvel ja kohtu enese äranägemisel;¹⁹⁾
3. täävitus testamendi avamisel testamendi vastu vaidluste avaldamiseks;²⁰⁾
4. täävitus testamentaarse fideikomissi asutamisel ja lõpetamisel;
5. täävitus õiguste kinnistamise (korroboratsiooni) teostamise korral - tehingust osavõtjate palvel;²¹⁾
6. täävitus kinnisvara vabatahtliku võõrandamise korral - väljaostuõiguse esitamiseks;²²⁾
7. kreditoride täävitus varanduse võõrandamisel;²³⁾
8. täävitus võladokumentide kaotamise korral;²⁴⁾
9. täävitus hüpoteekide kustutamisel;²⁵⁾
10. täävitus teadmata äraolija surnukstunnustamise puhul.²⁶⁾

16) Gassmann - Nolken, op.cit. lhk. 197. 17) L. Rosenberg op.cit. lhk. 114. 18) BES §§ 373, 374. 19) BES §§ 2597 ja 2619. 20) BES §§ 2451, 2452. 21) BES §§ 3018 ja 3019. 22) BES §§ 1649. 23) BES § 1428. 24) BES §§ 3128 ja 3540; Gassmann - Nolken, op.cit., lhk. 196. 25) BES §§ 1600, 3540. 26) BES §§ 524 ja 525 ning TKS §§ 1949-1951.

§ 8. Täävitusmenetluse algatamine.

Tsiviilkohtupidamise üldjuhise järele algavad kohtuasutised menetlust üksnes huvitatud isiku sellekohasel palvel.²⁷⁾

Hagiasjades on see seisukoht vääramatu ja kohus ei algata mingil tingimusel ex officio asja arutamist. Hoiukorra asjades jääb nimetatud üldjuhise püsima, kuigi seadus lubab erandeid; tähendab ka täävitusmenetluses, missugune seisukoht on väljendust leidnud TKS § 2055. Mainitud § lausub: "Täävitusmenetlus ei tõuse- tu muidu kui sellest huvitatud isikute palvel". Sama § aga jätkab: "väljaarvatud juhud, kui seaduses selle asja kohta sisalduvad teistsugused määrused". Järelikult seadus loob erandid. Tsiteeritud § viitab materjaalõiguse normidele, juhib BES vastavate §§ juure. Viimased aga määravad, millal kohus on õigustatud enda äranägemisel täävitust algatama ja läbi viima. Seesugusteks on üleskutse vaiete esitamiseks testamendi vastu²⁸⁾ ja pärijate üleskutse²⁹⁾, tähendab, üleskutse niihästi seaduse kui ka testamendi-järgse pärimise puhul. Lisaks eelmisele näeb TKS ühe võimalusena ette veel täävitusmenetluse algatamise prokuratuuri ettepanekul ja seda teadmata äraolija surnuks tunnustamise puhul, sel juhul kui huvitatud isikud puuduvad.³⁰⁾

Kõigil teistel juhtudel aga algatatakse täävitusmenetlus vaid huvitatud isikute sellekohasel palvel. Keda aga igal konkreetsel juhul loetakse huvitatud isikuks, see selgub seaduse mõttest ja asjaoludest ning selleks võib olla igaüks, kes asjast on puudutatud. Nii võivad näit. pärimisasjades täävitust paluda eestkostja, pärijad, legataarid, kreditorid, isikud, kel on vaidlusi testamendi vastu j.t.³¹⁾

§ 9. Allumusküsimusi.

Missugune kohus on õigustatud täävitusmenetlust teostama, selle kohta seadus üldnormi ei ole püstitanud, kuna üksik-juhud on lahkuminevad.³²⁾ Üldpõhimõtteks on, et üleskutse ehk täävitus toimub selle kohtu kaudu, kelle lahendusel on üleskutsega seotud asi. Kaheldamatult jagunevad täävitusmenetluse asjad ringkonna- ja jaoskonnakohtute vahel. Ringkonnakohtule alluvad tää-

27) TKS § 4. 28) BES § 2451. 29) BES § 2597. 30) TKS § 1947 j. j.

31) Gassmann - Nolken, op. cit. lhk. 196. 32) Ibidem, lhk. 198.

10
vitusmenetluse algatamise palved, kõigil juhtudel, mis puudutavad kinnisvara kohta käivaid õigusi või hüpoteeke (kinnisvara võõrandamist, hüpoteekide kustutamist jne.). Konfliktide vältimiseks ringkonnakohtute vahel määrab TKS § 2056, et seesugused palved tulevad esitada ringkonnakohtule, mille juures peetakse vastava kinnisvara üle kinnistusraamatut.

2. Täävituse teadmata äraolija surnukstunnustamise puhul - teadmata äraolija viimase teadaoleva elukoha järgi.³³⁾

3. Täävituse võlaakti tühistamiseks tunnustamise puhul, kui viimase väärtus ületab Kr. 1000.

On akti väärtus alla tähendatud summat, siis üldise reegli järgi täävituse küsimused seesuguste aktide suhtes lahendatakse jaoskonnakohtute poolt. Viimase, s.o. p. 3 kohta olgu märgitud veel järgmist: selles asjas võivad tõusetuda allumuss vaidlused mitme kohtu vahel ja iga neist võiks keelduda asja arutamast mitteallumuse tõttu. Seepärast on TKS § 2088 püstitatud üksikasjalikud juhised. Neist nähtub, et palve võlaakti kehtetuks tunnustamise kohta tuleb esitada vastavale kohtule dokumendis märgitud kohustuse täitmiskoha, s.o. maksekoha järele. Kui viimane on dokumendis märkimata, määratakse kohtuallumus, kooskõlas TKS § 203-ga, võlgniku elukoha järgi. Tegelik elu on aga näidanud, et sagedasti on ka võlgniku elukoht teadmata. Sel juhul on kohtuallumuse määramise aluseks väga õieti võetud kohustuse väljaandmise koht. Niihästi kohustuse täitmise, kui ka väljaandmise kohas võib olla aga mitu jaoskonnakohtu. Missugune kohus on siis kompetentne asja arutama? Tsiteeritud §-i märkus lahendab viimase küsimuse sel teel, et annab palujale valikuvõimaluse täitmis- või väljaandmiskohas olevate jaoskonnakohtute vahel. Tähendatud juhustest erandi moodustavad avaliku hüpoteegiga kinnisvarale kindlustatud kohustused, mis täävitusemenetluse suhtes alluvad ringkonnakohtule igas summas kinnisvara asukoha järgi.³⁴⁾

Jaoskonnakohtutele allub peale ülalnimetatud osa võladokumentide tühistamise asjade veel täävituse pärandusasjades, s.o. testamendi avamisel ja pärandi avanemisel, kusjuures, kooskõlas kohtuallumuse põhialustega, täävituse toimub selle kohtu kaudu, kelle lahendada on täävitusega seotud asi - tähendatud üleskutse tehakse jaoskonnakohtu poolt, kelle piirkonnas oli pärandusjätja viimne elukoht enne surma. Kui aga pärandusjätja viimne elukoht

33) TKS § 1940 . 34) Gassmann - Nolken op.cit.lhk.215.

oli välismaal ~~---~~ alluvad nimetatud küsimused Tallinna I jaoskonna kohtule.³⁵⁾

Täavitusmenetluse käik.

§ 10. Palve ja selle elemendid.

Üldiselt täavitusmenetlus algab vastava palve esitamise-ga kompetentsele kohtule. Erandiks on vaid juhud, mil kohus ex officio ise seda teeb. Peale üldiste palve kohta nõuetavate tingimuste täitmist, nagu kohtu nimetus, paluja allkiri jne. peab palves äratähendatama:

1. asjaolud, millele paluja rajab taotluse ning juurde lisatama tõendid, mis seda taotlust kinnitavad;

2. täavitatavate isikute mitteilmumise tagajärjed ja

3. need asjast huvitatud isikud, kes palujale on teada.³⁶⁾

Teise punkti kohta tuleb tähendada, et paluja poolt viitamine nendele ebakasulikkudele tagajärgedele, millistega ta seob väljakutse, osutub ~~---~~ möödapääsematult vajalikuks, kuna just need tagajärjed, kui nad ei käi vastu seadusele, moodustavad olulisema osa väljakutse menetlusest ja seepärast peavad olema märgitud täavituse kuulutuses.

Täavituse peaesmärk on kutsuda üles teadmatuid isikuid ja ~~---~~ seepärast laieneda teadaolevatele isikutele, kuna neid võib kutsuda kohtusse mitte kuulutuse kaudu, vaid kutsetega.³⁷⁾ Kuulutuse kaudu kutsumine on õieti hädaabinõu, viimne vahend isikute suhtes, kes ise, või kelle elukoht ei ole teada, kuid seesugune kuulutus ei anna kindlustust, et vastav isik tõelikult kutsest teada sai, vaid seda ainult eeldatakse. Seepärast seadus otse nõuab, et kui palujale on üksikud huvitatud isikud teada, siis on ta kohustatud neid palves ära märkima. Veel enam: ka kohus ise peab nõudma vastavate andmete esitamist. See seisukoht on leidnud väljendust ka Riigikohtu tegeluses.³⁸⁾

Mõningatel täavituse juhtudel, nimelt hüpoteekide kustutamisel ja aktide kehtetuks tunnustamisel, osutub sagedasti võimalikuks täavituspalve aluseks olevaid asjaolusid tõendada täp-

35)TKS §§ 1956, 2011 ja 2011^I - RT 1923, 43, 58. 36)TKS § 2057.

37)Gassmann - Nolken op.cit.lhk.198. 38)Rkht.t.nr.183R - 1935a.

sete tõenditega, nagu võlakohustuste kaotamise või rikkumise, võla tasumise, samuti ka kreditori ja tema elukoha mitteteadmise korral. Neil juhtudel on küllalt, kui tõendusid esitatakse sel määral, et asjaolu võib lugeda tõepäraseks. Seesuguse võimaluse loobki TKS § 2058: "Hüpoteekide kustutamise ja kaotatud aktide kehtetuks tunnustamise eesmärgiga täävitusemenetluse algatamiseks esitatavate palvete suhtes, asjaolud, millele on rajatud üleskutse taotlus, täpsete tõendite puudumisel peavad olema tõendatud sel määral, et need esineksid tõepärasena. . ." Selle juures sama §-i alusel võetakse palujalt allkiri selle kohta, et ta asjaolud väljendas heas usus ja puhta südametunnistuse järel, hoiatusega, et vastasel korral ta langeb ebaõigete andmete esitamise eest Kriminaalseadustikus ettenähtud karistuse alla. Tuleb veel tähendada, et TKS § 2058. juhul, mis lubab hüpoteekide kustutamiseks ja kaotatud aktide kehtetuks tunnustamiseks algatava täävitusemenetluse juures vastavate asjaolude tõendamist sel määral, et need oleksid tõepärased, on erandjuhul ja ei või seepärast kasutatav olla mingisuguste teiste juhtude jaoks. Tõendamine, loomulikult, peab sündima tõendite esitamise korra ja nende jõu üldiste reeglite järel.³⁹⁾

§ 11. Määrus täävituse kohta.

Pärast palve saamist kohus katseb järel, kas taotlus on küllalt põhjendatud ning kas nõuetavad tingimused on täidetud. Tunnustab kohus palve lugupidamisväärseks, teeb ta määruse üleskutsuda kuulutuse kaudu kõiki huvitatud isikuid nendele kuuluvate õiguste avaldamiseks.⁴⁰⁾ Seadus määrab lähemalt, mis peab seesuguses kuulutuses sisalduma, et see vastaks oma ülesandele.

TKS § 2060 järel peab kuulutus sisaldama

1. paluja ees- ja perekonnanime,
2. täävitusemenetluse aluse ja eseme äratähendamist,
3. tähtaega õiguste avaldamiseks ja
4. tähtajaks mitteilmumise tagajärgi.

Paluja ees- ja perekonnanime ning täävitusemenetluse aluse

39) Sen. Ts. Dep. otsus 29/1914; I. Tjutrjumov - "Graždanskoje sudoproizvodstvo" lhk. 2279. 40) TKS § 2059.

ja eseme äramärkimine on möödapääsematult vajalik, kuna ainult nende andmete kaudu huvitatud isik saab otsustada, kas üleskutse käib tema kohta või mitte. Tähtaeg õiguste esitamiseks peab olema täpselt ära määratud. Mõningatel juhtudel, nagu fideikomissi asutamisel⁴¹⁾ ja õiguste kinnistamisel (korroboreerimisel)⁴²⁾, on tähtaeg juba seaduse poolt ette kirjutatud, teistel ülejäänud juhtudel määratakse see kohtu poolt kohtu enda äranägemisel.⁴³⁾ Sealjuures aga näitab seadus kohtule piirid, ülem- ja alammäära, mille ulatuses viimane oma kaalutlusis on vaba.

Kehtivas õiguses ei või täävituse tähtaeg olla lühem kuut kuud ja pikem tähtaastast.⁴⁴⁾ Kuuekuine tähtaeg on kujunenud peamiselt kohtupraktikaga. Mis puutub tähtaastasse (Jahr u. Tag; sroč-nõi god), siis viimast arvutatakse erinevalt eri territooriumidel: Tallinnas, Haapsalus ja Rakveres mõeldakse selle all 366 päeva, kui aga selle aja sisse langeb liigpäev, siis 367 päeva.⁴⁵⁾ Mujal Eestis, kui on tegemist õiguse kaotamisega nende mittekasutamise tagajärjel - aasta 6 nädalat ja 3 päeva. On aga tegemist õiguse tegevusega, siis aasta ja kuus nädalat.⁴⁶⁾ Kuna täävitusega on seotud õiguste kustumine, siis tuleb tähtaastat võtta esimeses tähenduses.

Mis puutub küsimusse, millisest momendist lugeda üleskutse tähtaja jooksu, siis BES § 3627 juhatusel tuleb seda arvutada kuulutamise päevast. Kuid mida mõelda viimase all - kas kuulutuse koostamise või selle avaldamise päeva - seda seadus lähemalt ära ei määra. Kohtupraktika oli võtnud selleks päevaks kuulutuse koostamise päeva ja märkinud kuulutuses viimaseks tähtajaks päeva, mis saadakse kuulutuse koostamise momendist arvutades. Viimane arvutamine osutus ebapraktilises, kuna kuulutuse koostamise momendist selle avaldamiseni võib mööduda pikem või lühem ajavahemik, mille jooksul täävitatav ei tea täävitusest ja millega temalt on võetud võimalus oma õiguste kasutamiseks.⁴⁷⁾ Täävituse tähtaega käsitav TKS § 2061 viitab TKS § 301-le. Ka see ei anna veel vastust, vaid juhib omakord § 309^I juurde. Viimasest nähtub, et üleskutse tähtaja jooksu tuleb lugeda kuulutuse "Riigi Teatajas" ilmumise päevast.

41) BES § 2538. 42) BES §§ 3018 ja 3019. 43) Gassmann - Nolken, op.cit. lhk.199. 44) TKS § 2061. 45) BES § 3059. 46) BES § 3060.

47) Gassmann - Nolken, op.cit. lhk.200.

§ 12. K u u l u t a m i n e.

Kuna täävituse võib kaasa tuua ebakasulikke tagajärgi, kolmandatele isikutele, on nende isikute, kelle õigusi täävitusemenetlusega rikkuda võidakse, huvides, et täävituse kuulutustel oleks laialdane levik ja avalikkus, millega välditakse täävitusemenetlust algamisel isikul saavutada sellist otsust, milline ei või toime tulla, kui huvitatud isikud on teadlikud täävitusest. Samal põhjusel, ja silmaspidades, et täävituse sihiks on kindlaks teha niisugused huvitatud, kes pole teada, on vajalik, et isikud, kes palujale teada, oleksid nendele kuuluvate õiguste avaldamiseks, sõltumatult publikatsioonist, välja kutsutud harilikku- de kirjalikkude kutsetähtedega üldisel alusel.⁴⁸⁾

Kuulutus avaldatakse korra järgi, mis ette nähtud TKS §§295. ja 297-s ja peale selle veel "Kubermangu Teatajas", mille aset täidab meil "Riigi Teataja". TKS §295 uues redaktsioonis⁴⁹⁾ nõuab aga kindlasti, et üleskutse kuulutataks "Riigi Teatajas" ja ühes suuremas eraajalehes, mille kohtuminister TKS §296. põhjal iga aasta lõpul kindlaks määrab. Kuigi TKS §295 räägib kohtukutsete kuulutamisest, siiski peaks TKS §2062 eeskirjade järgi selge olema, et sama kord on kehtiv ka täävituse asjades. Nagu juba märkisime, on täävitatavate isikute huvides üleskutse kuulutuste laialdane levik äärmiselt vajalik, mis annab neile paremaid võimalusi oma õiguste taotlemiseks ja kaitsemiseks. Sellest peaks selge olema, et eraajaleht, mis tuhandetes eksemplarides rahva hulka läheb ja mida veel rohkem tuhanded loevad, sellele eesmärgile lähemale viib kui kuulutus "Riigi Teatajas", mida peamiselt ainult ametiasutistele laiali saadetakse, kus nendega tutvutakse ainult niipalju kui nad puudutavad sama asutise tegevust.⁵⁰⁾

Edasi TKS §297 alusel antakse kohtu poolt palujale avaldatud kuulutuse ärakiri eraajalehes kuulutamiseks paluja enda kulul ja valikul. Lisaks sellele pannakse kuulutus üles kohtu eesruumi, või kui linnas on börs, siis ka börsil. Kui täävituse puudutab õigusi kinnisvarale või hüpoteekidega kindlustatud nõudmisi, siis kuulutus tuleb üles riputada ka kinnistusjaoskonnas, milles peetakse nimetatud kinnisvara kohta kinnistusraamatut.⁵¹⁾

48) TKS § 2063 ja Gassmann - Nolken, op.cit.lhk.200. 49) RT 83-1924.

50) H. Priimägi - "Õigus" 1933, lhk.462. 51) TKS §2062.

§ 13. Õiguste avaldamine ja sellega seotud küsimusi.

Pärast üleskutse kuulutuse avaldamist võib järgneda õiguste esitamine või avaldamine. Õiguste avaldamine või esitamine sõltub täielikult huvitatud isikuist. See on nende õigus, aga mitte kohustus: üleskutsutav võib nimetatud õigust kasutada, kuid võib ka sellest loobuda. Ainsaks tingimuseks on vaid, et õiguse kasutamine sünniks täävituse tähtaja jooksul, kuna tähtajaks esitamata jäänud õigusi ootab kustumine, välja arvatud seaduses loetletud erandid. Et aga õiguste kustumine kui täävituse tähtajaks mitte-ilmumise järeldus esineb erakordse abinõuna ja võib seega lubatud olla üksnes möödapääsematu vajaduse korral, peab see vahend olema piiratud. Seepärast on vaevalt küll alust niisuguste õiguste kustunuks tunnustamisel, millised, kuigi on avaldatud pärast tähtaja lõppu, kuid enne kohtumääruse tegemist nimetatud täävitusemenetluse asjas.⁵²⁾ Vastavalt meie TKS, Saksa seaduste eeskujul, lubabki õiguste avaldamist ka hiljem ja tunnustab huvitatud isikute poolt nendele kuuluvate õiguste esitamise, kuigi see on tehtud pärast proklamatsiooni tähendatud tähtaja möödumist, õigeaegselt, ent tingimusel, et see oleks tehtud enne kohtu poolt määruse tegemist asja kohta, mille suhtes oli tõusetatud täävitusemenetlus.⁵³⁾ Seda seisukohta on kinnitanud Riigikohus korduvalt.⁵⁴⁾

Menetluse kestel võivad ilmneda asjaolud, mis takistavad menetluse jätkamist, ja see seistatakse. TKS §681. juhatusel seistatakse kohtus toimetuse poolte kokkuleppel ja ühe võistja või selle voliniku surma, hullumeelsuse või kõigi õiguste kaotamise korral ning §1840. juhatusel ühe võistja või selle voliniku raiskajaks tunnustamisel. TKS §681. näidatud juhtudel seistatakse ka kõigi veel mittemöödunud tähtaegade jooks, millega pooltele on loodud võimalus õigusi kaitseda hiljem, kui takistavad asjaolud on ära langenud, teiste sõnadega: tähtajad võivad pikeneda tunduvalt.

Täävitusemenetlus ei näe aga ette võimalust seistada täävituse kuulutuses kohtule teadmatutele huvitatud isikutele õiguste ja vaiete avaldamiseks määratud tähtaja seistamist.⁵⁵⁾

52) Gassmann - Nolken, op.cit.lhk.201. 53) TKS §2064. 54) Vaata eriti iseloomustav juhus Rkht.toim.nr.720-1930. 55) Vene Sen. 53/1907.

TKS § 2065 lubab küll täävitusemenetluse seistamist ühel juhul, nimelt kui tekib vaidlus paluja ja asjast-huvitatud isikute vahel, ent ainult siis, kui vaidlus võib mõju avaldada täävitusemenetluse asjas tehtavale kohtuotsusele või teeb üldse võimatuks menetluse jätkamise.⁵⁶⁾ Veelgi enam: niisuguste takistavate asjaolude ilmenemisel on kohus otse kohustatud menetlust seistama.⁵⁷⁾ Ex Vene Senati seletuse järele on aga mainitud juhul hoopis eriline ja läheb lahku TKS §681. näidatust, mis pärast jooksvate tähtaegade seistamise juhul TKS §829 järele käib ainult §681 kohta ja ei ole üldse kohaldatav täävitusemenetluse seistamise korral.⁵⁸⁾

Mis aga puutub ülalnimetatud huvitatud isikute poolt avaldatud vaidlustesse, siis selle õigustüli, mis seisab vastuoluliste õiguste avaldamises, kahtlastes nõudmistes, otsustamine ei kuulu täävitusemenetlusesse. Kohus otsust sel juhul ei tee, vaid annab asjaosalistele võimaluse seda hagikorras teha, sest täävitusemenetlus kui osa hoiukorrapidamisest on vaieldamatu kohtupidamine ja piirdub vaid konstateerimisega, et ei ole õigusi peale avaldatute.⁵⁹⁾ Järelikult, kui isikud, keda on kutsutud avaldama oma õigusi, on ilmunud ja nende ning paluja vahel tekib vaidlus õiguse kohta, mille suhtes oli tehtud täävitusemenetlus, siis vaidlus tuleb lahendada võistlusprotsessi üldiste reeglite põhjal ja lahkuminevalt täävitusemenetlusest. Juhul, kui peale vaidlust avaldanud isikute on veel teisi, kes täävituse tähtaja mööda lasknud, siis nende suhtes loomulikult peab jätkama täävitusemenetlust harilikus korras. Ei ole aga peale vaidlust avaldanute teisi isikuid (näit. võladokumendi kaotamise korral toimetatava täävituse puhul - dokumendi esitamine isikute poolt, kes tõendab, et nimetatud dokument kuulub temale) või kui vaie on seda liiki, mis võib kõrvaldada paluja õiguse enese, võtta täävitusemenetluselt n.ö. aluse (näit. ilmunud pärija eitab testamendi kehtivust), siis sarnasel juhul on üsna mõistetav, et täävitusemenetlus, mitte aga üleskutse tähtaja jooks, tuleb õigustüli lahendamiseni seistada.⁶⁰⁾ Ilmenevad aga asjaolud, mis teevad võimatuks täävitusemenetluse jätkamise (näit.: seadusejärgse pärimise puhul tehtud üleskutse tähtaja jooksul esitatakse seni

56) E. Tatarin - ajak. "Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft" 39. anne III vihk lhk. 379. 57) Rkht. Ts. os. t. nr. 40-1930. 58) Vene Sen. 53/1907. 59) Tatarin, op. cit. lhk. 378; TKS §2065. Gassmann - Nolken, op. cit. lhk. 201. 60) Ibidem, lhk. 201.

teadmata testament), siis lõpetab kohus menetluse, kuna täävitusemenetlus testamendi puhul on teistsugune.⁶¹⁾

§ 14. Preklusioonimääruse tegemine.

Pärast täävituse tähtaja möödumist ja kui selle jooksul tõusetunud vaidluste lahendamine, milleks kohus täävitusemenetluse seistas, on lõpule jõudnud, võib kohus asuda preklusioonimääruse (s.o. määrus, millega tähtajaks avaldamata õigused kustunuks tunnustatakse) tegemisele. Vastavalt tsiviilkohtupidamise üldpõhimõtetele, mille järgi kohus asja seistamise korral menetlust jätkab alles peale poolte sellekohast palvet ja silmaspidades seda, et kohtule on üleskutse tähtaja möödumisel ning enne preklusiooni- ehk välistamismääruse tegemist vajalikud kindlad tõendid selle kohta, et vahepeal, s.o. kuulutuse avaldamisest saadik, ei ole ilmenenud uusi asjaolusid ning tulnud teatise, milliseid aga kohus ise ei kogu, kuid millist tõttu täävituse aluseks olev põhjus võib ära lengeda (näiteks leitakse kaotatud võladookument), on seadus määranud, et kohus ei asu preklusioonimääruse tegemisele muidu kui huvitatud isikute sellekohasel palvel. Sellest üldjuhiseist on tehtud aga erand nende juhtude jaoks, mil täävituse toimub kohtu enese algatusel, nagu pärijate või isikute, kellel on vaidlusi testamendi või korroboratsiooni vastu, üleskutse puhul. Neil juhtudel on kohus ise õigustatud määrama istungit ja kuulutama, kui pretensioone ei ole avaldatud, pärandi vaibevaraks, testamendi või võõrandamisakti seadusejõusse astunuks ning avaldamata õigused kustunuks.⁶²⁾ Ühenduses sellega ei saa olla kahtlust, et kohus, enne asja kohta määruse tegemist, on õigustatud palujalt nõudma täiendavaid tõendusi nende asjaolude kinnituseks, mis peavad olema aluseks määruse tegemisel, tarbekorral määrates TKS § 368. juhatusel palujale tähtaja nende esitamiseks.⁶³⁾

Ei palu aga täävitusemenetluse algataja, enda süü läbi, üleskutse tähtaja möödumisel teatud aja jooksul täävitusemenetluse jätkamist, siis tekib alus asja lõpetamiseks, kuna sarnane

Ex libi. univ. Tart.

61) Tatarin op.cit. lhk. 379. 62) TKS § 2066. 63) Gassmann - Nolken op.cit. lhk. 202.

tegevusetus on küllaldaseks eelduseks, et palujal, asja algatajal, puudub huvi ja et ta seetõttu on loobunud asja edaspidisest ajamisest. TKS § 2067 määrabki kooskõlas TKS § 689-ga, et kui paluja kuue kuu jooksul, pärast kuulutuses määratud tähtaja möödumist, pole esitanud kohtule palvet asja arutusele võtmise kohta, siis lõpetatakse edaspidine menetlus. See ei võta aga täävitusemenetluse algatajalt võimalust asja uuendada. Ent viimane võib sündida vaid harilikus korras, s.o. uue täävitusemenetluse algatamise palve esitamisega, ⁶⁴⁾ mis on kooskõlas ka TKS § 690 mõttega.

On kõik takistused täävitusemenetluse asjas lõpulikult lahendatud, määrab kohus taotleja palvel, või kui täävitusemenetlus oli tõusetatud kohtu poolt, siis kohtu enda algatusel, asja istungile ning teeb, vastavalt taotlusele ning selgunud asjaoludele, lõpumääruse. Viimasega kohus tunnustab täävituse tähtjaks avaldamata õigused ja nõudlused kustunuks, testamendi avamise korral tehtava täävituse puhul - testamendi seadusejõusse astunuks, võladokumendi kaotamise korral - kaotatud võladokumendi kehtetuks, teadmata äraolija asjus - teadmata äraolija surnuks jne.

Seesugune välistamismäärus (preklusiooni-määrus) on isenesest negatiivse iseloomuga. Ta ütleb ainult, et avaldamata õigusi tuleb käsitada kui olematuid, mitte aga et avaldatud õigused, nõudlused oleksid õiguspärased. Õigeaegse õiguste ja nõudluste esitamise korral lõpeb täävitusemenetlus alati nende asjaolude lihtsa nentimisega. ⁶⁵⁾

Siinkohal olgu veel märgitud, et täävitusemenetluse lõpul tehtav välistamismäärus ei avalda mõju seesugustele tähtjaks avaldamata õigustele, mis ei allu aegumisele (kinnistusraamatusse kantud võlad, maasunnised jne.), samuti ka vastavas korras kohtule enne publikatsiooni avaldatud pretensioonid, ⁶⁶⁾ kuigi mitte samale kohtule, kelle poolt täävituse tehtud, ⁶⁷⁾ kuna seesuguseid ei loeta teadmatute hulka.

64) TKS § 2067; Gassmann - Nolken, op.cit.lhk.202. 65) Tatarin,

op.cit.lhk.379. 66) TKS § 2080; Tatarin, op.cit.lhk.375. 67)

V. Bukovskij - Sved gräfdomarik Wraakowenii gubernii "Pribaltiskii" lhk. 996

§ 15. Kohtulikud kaitsevahendid.

Kaebus ja hagi.

A. K a e b u s. 1. Isikutele, kelle õigusi kohtu tegevusega rikutakse, on antud võimalus õiguse rikkumist kõrvaldada erikaebuste ja appelatsioonij- ja kassatsioonikaebuste esitamise- ga aga ka hagi teel. Need kõik kuuluvad kohtulikkude kaitse- vahendite hulka.

Täavitusmenetluse asjas tehtud kohtu erimääruste ja kor- ralduste peale on lubatud erikaebusi esitada üldisel alusel ja ilma kitsendusteta.⁶⁸⁾ Seesugusteks on näiteks määrused täavitusmenetluse seistamise ja lõpetamise kohta, taotleja palve rahuldamine ainult osaliselt jne.⁶⁹⁾

Välistamismääruste suhtes aga annab seadus neile, kelle õigused nimetatud määrustega kustunuks tunnustatud, kahekord- set kaitset: 1) edasikaebamise erikaebe korras ja 2) hagi esi- tamise võimaluse.

Kehtivate kohalikkude seaduste ja kohtupraktika järele kohtumäärused täavitusmenetluse alal, kui lõpulikud, et kuulu edasikaebamisele (reegli järele: contumax non appellat). Sel vii- sil kuulutuses määratud tähtaja möödumisel avaldamata jäänud õigused kustuvad lõpulikult. Aga nimetatud üldreegel ei või võtta isikult, kelle õigusi on rikutud, võimalust kaevata sel puhul, kui kohtumäärusega kohus on oma süü läbi rikkunud sea- dust. Neil juhtudel õiguste jaluleseadmise vajadus on silm- nähtav. Ja see võib sündida erikaebe korras ning hagi teel.⁷⁰⁾

Normaal abinõuks preklusiooni kõrvaldamiseks on kaeba- mine, kuna hagi ainult seal võib kaebuse asemele astuda, kus kaebus on aegunud.⁷¹⁾

TKS §2068 järele võib kohtumääruste peale, millega täht- ajaks avaldamata õigused tunnustatakse kustunuks, edasikaebu- si esitada erikaebe korras, kui :

1). täavitusmenetlus on algatatud seaduses loendamata juh- tudel,

2). on rikutud TKS §§ 2060 ja 2061 juhiseid, s.o. - täavi- tuse kuulutus ei sisal- da ettekirjutatud sisu ja kui see ei ole avaldatud nõuetaval viisil (näit. ei ole kuulutatud RT-jas)

68) TKS §2068. 69) Gassmann - Nolken, op.cit.lhk.205. 70) Ibidem lhk.204. 71) Tatarin, op.cit.lhk.385.

3) ei ole taotleja palves, kooskõlas TKS §2057 p.3-ga, ülesantud huvitatud isikutele eraldi kutset saadetud,⁷²⁾

4) ei ole määratud tähtaegadest (§2061 - täavituse ja §§ 2066, 2067 - välistamismääruse kohta) kinni peetud ning lõpuks kui

5) õigeaegsed avaldused õiguse kohta on kohtu poolt tähele panemata jäetud, tagasi lükatud.⁷³⁾

Olgu tähendatud, et nii aga mitte teisiti tuleb tsiteerida TKS §2068 ja ka § 2069, kuigi peab tunnistama, et nende §§-ide sõnasõnaline tekst nagu kõneleks teist. Kui võtta §2068 puhtvormiliselt, siis selle §-i punkt 2 lubab kaebusi, kui on rikutud TKS §2063-nda juhust publikatsiooni sisu ja viisi kohta. §2063 aga räägib, et asjast huvitatud isikud, kes on näidatud taotleja poolt, peavad olema eraldi kutsutud (Nende all tuleb mõista isikuid, keda taotleja on § 2057 p.3-nda alusel kohustatud palves ära tähendama). Seaduse sõnalisel väljenduses seisab viga selles, et § 2068 ainult viitab § 2063-le, kuid ei selgita, mis viimases on väljendatud. Nii järgnebki, et § 2062 p.2-se sõnasõnalise mõistmise juures p.2 puudutab ainult seda juhust, kui taotleja poolt nimetatud isikud on jäänud kutsumata, ning seega saaks kaevata vaid viimasel juhul. See aga oleks ekslik. § 2068-ndat tuleb tõlgendada ikkagi nii, et sama §-i p.2 on kohaldatav esmajoonel ka juhu jaoks, kui isikuid, keda taotleja ei ole nimetanud, kuid keda ta oli kohustatud palves tähendama, ei ole eraldi kutsutud. Et niisugune on ratio legis, see selgub seaduse motiividest §2063 juurde. §2063 eesmärgiks on eraldi kutsuda kõiki huvitatud isikuid, kes on taotlejale teada ning see § ei pea andma ainult puhtvormilist ettekirjutist, et eraldi kutsumisele kuuluksid üksnes taotleja poolt üles antud isikud.⁷⁴⁾ Sellele seisukohale asus ka ex Vene Senat⁷⁵⁾ §2069 suhtes, mis ei räägi ka üll kaebustest, vaid hagidest. Et aga §2069 lubab hagi samadel juhtudel kui § 2068 järele on võimalik esitada kaebusi, siis on selge, et see käib ka kaebuste kohta.⁷⁶⁾

72) Ex Vene Sen. 44/1909. 73) TKS §2064. 74) Tatarin, op.cit.

lhk. 381. 75) Vene Sen. 44/1909. 76) Tatarin, op.cit. lk 382.

Loomulikult meid huvitab käesoleval juhul küsimus, kas suudab kaebaja esitada vaieldamatuid tõendusi, et ta oli taotlejale teada, sest eriline tõendamise protsess ei ole seesuguse kaebuse juures lubatud; kui aga asi areneb selles suunas, s.t. tõend on vaieldav, siis on vajalik alata protsessi harilikus korras.⁷⁷⁾

2. Edasikaebamine toimub üldises korras. See võib sündida ainult ühekuise tähtaja jooksul, kusjuures aega loetakse välistamismääruse kuulutamise päevast.⁷⁸⁾ Viimases küsimuses on aga tekkinud in praxi lahkarvamusi ja seda nimelt paran-
dusasjus.

Kehtiv TKS § 2014 võimaldab ühendada ühes protsessis testamendi seadusejõusse astunuks tunnustamise, samuti ka pärijate pärimisõigustesse kinnitamise menetlust⁷⁹⁾ TKS § 1967 ettenähtud üleskutsega. Riigikohus on seletanud: "Päranduse asjus on üleskutse toimetus ja pärijate õiguste kindlaksmääramine harilikult nii tihedasti üksteisega seotud, et testamendi seadusejõusse astunuks tunnustamine või pärijate pärimisõigustesse kinnitamine õiguste preklusiooniga ühel ajal ja ühes määruses sünnib. Niisuguse, nõnda-nimetatud preklusioonimääruse vastu vaidlemiseks jätab seadus kaks teed: erakaebuse tee (§ 2068) ja nõude (hagi) tee (§ 2069). Erakaebuse jaoks on ettenähtud ühekuuline tähtaeg preklusioonimääruse resolutsiooni kuulutamise päevast (§ 2068). See tähtaeg on protsessuaalne."⁸⁰⁾

Lähtudes eelpoolmainitud seaduse seisukohtadest ja Riigikohtu seletusest näib, et erikaebuste esitamiseks kohtumäärustele päranduse-asjus on ette nähtud kindel ühekuuline tähtaeg ja et esimese astme kohtu määrused astuvad seadusejõusse, kui asjaosalised pole selle tähtaja kestel kaebusi esitanud. Kuid tegelikult elus lahendatakse see küsimus teisiti.

Nii Tallinnas asuvate jaoskonnakohatute senine praksis asub seisukohal, et kohtumäärus, teiste sõnadega - otsus päranduse-asjus, loetakse seadusejõusse astunuks, kui asjaosalised pole sellele esitanud kaebust seitsme päeva jooksul, arvates kohtumääruse ärakirja saamise päevast.⁸¹⁾ Selle tähtaja möödumisel, kui kõik tarvilikud maksud tasutud, antakse asjaosaliste-

77) Tatarin, op. cit. lhk. 382. 78) TKS § 2068. 79) TKS §§ 1966 ja 2019. 80) RhkT. ots. 58 - 1926. 81) TKS § 1293.

le kohtuotsuse ära kirjad märkusega, et otsus on seaduse jõus, ning sellele võivad järgneda kõik TKS § 2023 ettenähtud tagajärjed.

Et sarnasel juhul TKS §705 mõtte järgi on tegemist tegelikult kohtuotsusega, mis käib asja sisu kohta, mitte aga erimäärusega asjas tekkinud mõne eriküsimuse lahendamiseks, seepärast on siin täiel määral kohaldatavad ka TKS §§139⁷⁰⁰ 892, 893 ja 894. Arvesse võttes aga kohtuotsuste seaduse jõusse astunuks tunnustamise suurt tähtsust nii erahuvidetele kui ka kohtu prestiižile, püüab V. Kaumann⁸²⁾ selgitada, kas Tallinna jaoskonnakohtute praksis 7 päevase tähtaja suhtes on küllaldaselt põhjendatud ning seadusega kokkukõlas. Oma arutelus jõuab ta otsusele, et 7 päevase tähtaja kohaldamine pärandusasjus tehtud preklusioonimääruste suhtes pole millegagi põhjendatud ega õigustatud, vaid tuleks tunnistada, et TKS §§1970-s ja 2068-s, erandina üldisest erikaebuse korrast, ettenähtud soodsam ühekuuline tähtaeg on kohaldatav kõigi erikaebuste puhul lõplikkude preklusioonimääruste peale pärandusasjus.

B. H a g i. Välistamis- ehk preklusioonimääruste vastu võib vaielda veel hagi teel. Hagi on aga võimalik, kui:

- 1) täävitusemenetlus on algatud juhul, mis pole seaduses ette nähtud,
- 2) kuulutuse sisu ei vasta ettekirjutusele ja kuulutus ise ei ole avaldatud nõuetaval viisil,
- 3) teadaolevatele huvitatud isikutele ei ole saadetud eraldi kutseid,
- 4) ettenähtud tähtaegadest ei ole kinni peetud,
- 5) õiguste õigeaegne avaldamine on kohtu poolt tähelepanemata jäetud,⁸³⁾ ja peale loetletute kui
- 6) kohtule palve juures esitatud dokumentides on leitud võltsimine või kui
- 7) täävituse taotluses tehtud avaldused on tunnustatud ebaõigeteks.⁸⁴⁾

Tähtaeg hagi esitamiseks on 4 kuud, kusjuures tähtaaja jooksu tuleb kooskõlas BES §§2619, 2620 ja 3018-ga lugeda sel-

82) "Õigus" nr. 3-1936. 83) TKS §2068. 84) TKS §2070.

lest päevast, mil hagejale sai teatavaks vaieldav preklusiooni-määrus või astus seadusejõusse kohtuotsus kriminaalasjas (kohtuotsus dokumendi võltsimise, avaldises esitatud andmete valelikkuse kohta),⁸⁵⁾ mis kõrvaldab õigustrikkunud välistamismääruse jõu ja tähenduse.⁸⁶⁾ Seesugune lühike tähtaeg on mõistetav, sest vaevalt oleks õige anda vaidluse tõusetamiseks võimalus kogu aegumistähtaja jooksul, kuna see kõrvaldaks paluja, kelle kasuks on tehtud välistamismäärus, rahuliku õiguse kasutamise.⁸⁷⁾ Kuid iseenesest on mõistetav, et üldise aegumise tähtaja möödumisel hagemise õigus kaob tingimusteta, mis on kooskõlas ka TKS § 806-ga ning mis pärast ka täävitusemenetluse asjas tehtud preklusioonimääruste peale kaebamise õigus lõpeb sama aja, s.o. kümneaastase tähtaja jooksul, arvates kaevatava määruse tegemise päevast.⁸⁸⁾

Sia tuleb juurde lisada, et neil juhtumel, mil kehtivate seaduste järgi on ette nähtud veelgi laiem õigus preklusioonimääruste vastu vaidlemiseks, siis need seadused jäävad jõusse.⁸⁹⁾ Nii näiteks BES §§ 2619 ja 2620 järgi on pärijate täävituse korral jäetud kuulutuses määratud tähtajaks mitteilmunud pärijale võimalus esitada pärandihagi tähtaasta jooksul arvates päevast, mil pärijale sai teatavaks pärandi avamine, sel juhul, kui ta suudab tõendada, et ta enda süüta täävitusest ei teadnud või sai sellest teada mitte-õigel ajal. Viimaste asjaolude tõendamisel lubatakse hagi päranduse-asjus, kuigi täävitusemenetluse juures olid kohtu poolt tähele pandud kõik seadusega ettekirjutatud reeglid.⁹⁰⁾ Täpselt samuti ei kaota teadmata äraolijad, kuigi nad pole täävituse tähtajaks ilmunud, õigust nõuda oma varanduse tagasiandmist erilise hagi kaudu isikuid, kellele see juba üle antud.⁹¹⁾ Selle juures ja arvestades, et hagi aineks on vaidlus eelnenud preklusioonimääruse vastu, allub seesugune hagi, asja seemise sideme tõttu, kohtu lahendamisele, kelle kaudu toimus täävituse,

Olgu veel tähendatud, et kitsendused täävitusemenetluse asjas tehtud kohtumääruste vastu vaidlemiseks on kohaldatavad

85)TKS §2069. 86)Gassmann - Nolken, op.cit.lhk.204:Tatarin, op.cit.lhk.383; TKS §2070. 87)Gassmann-Nolken, op.cit.lhk.204. 88)TKS §2070. 89)TKS §2070 märkus. 90)Gassmann-Nolken, op.cit.lhk.205. 91)BES §527.

üksnes isikute suhtes, kelle õigused nimetatud määrustega on tunnustatud kustunuks, teiste sõnadega - täävitusemenetluse asjas tehtud sisuliste kohtumääruste suhtes.⁹²⁾

Lõpuks vajab märkimist, et täävitusemenetluse kulud kannab täävitusemenetluse algataja.⁹³⁾ Kui täävitusemenetluse algatamine sündis kohtu enda poolt, siis langevad kulud nende kanda, kelle huvides see toimus.⁹⁴⁾ Pärandi avanemisel toimuvad täävituse kulud, kui viimane algatati kohtu poolt, kannab päranditomp.

Ühtlasi olgu rõhutatud, et TKS-s ettenähtud juhised on kohaldatavad üksnes kohtu poolt toimetatava täävitusemenetluse kohta.⁹⁵⁾

III

Täävitusemenetluse üksikud liigid.

§16. Täävituse kinnisvara võõrandamisel.

Kinnisvara võõrandamisel vastutab võõrandaja omandaja ees niikaua, kui keegi võib esitada mingisuguseid õigusi võõrandatud varale või algatada hagi varanduse võõrandamise pärast kolmandale isikule. Seega kestab vastutus üldise aegumise tähtaja lõpuni.⁹⁶⁾ Säärane pikaajaline vastutus ei ole kummagi asjaosalise, ei võõrandaja ega ka omandaja huvides, kuna ta annab tehingule eba-kindla ilme: võõrandaja ei või kunagi kindel olla, et omandaja, ostja, tema vastu protsessi ei alga, nõudes võõrandatud kinnisvara vabastamist kohustusist, mis sellel võivad lasuda. Teisest küljest ostja on huvitatud, et tema vastu ei esitataks seesuguseid nõudlusi, mis, olles kinnistusraamatusse kandmata, ei olnud üldse teada ja mis võivad avaldada mõju tehingu enese kindlusele ja kasulikkusele. Nii näiteks on omandajal kasulik teada, kas ei ole mitte isikuid, kel on õigus võõrandamise vastu vaidlemiseks, kes omavad servituüdi-, väljaostu-, või mõne muu asjaõiguse kinnisvarale.

92) Gassmann-Nolken, op. cit. lhk. 205. 93) TKS §2071. 94) Seletuskiri V lhk. 248. 95) TKS §2071 märkus. 96) BES 3242.

Seepärast on asjaosalistel vahenditu huvi veenduda, et ei oleks mingisuguseid vaidlusi võõrandamise asjas ja nõudlusi võõrandatava kinnisvara suhtes kaugemas tulevikus.⁹⁷⁾

Neil põhjusil seadus annab asjaosalistele, s.o. nii müüjale kui ostjale võimaluse paluda kohut üles kutsuda kõiki, kes omavad võõrandatava kinnisvara suhtes mingisuguseid kinnistusraamatusse kandmata asjaõigusi. Samuti on võimalik täävituse isikute suhtes, kellele kuulub väljaostuõigus,⁹⁸⁾ kuigi mainitud õigus on kantud kinnistusraamatusse, sest väljaostuõigus on oma olemuselt seesugune õigus, mida tuleb kinnisvara võõrandamisel kasutada kindlaks määratud aja, s.o. tähtaasta jooksul, missugust tähtaega arvutatakse erinevalt Liivi ja Eesti maaõiguse ning Liivi ja Eesti linnaõiguse järele.⁹⁹⁾ Täävituse puhul aga surutakse väljaostuõiguse kasutamise aeg üleskutse tähtaja sisse.

Kinnisvara vabatahtliku võõrandamise puhul avaldatavas üleskutse kuulutuses kutsutakse üldise reegli järgi kõiki avaldama oma asjaõigusi võõrandatava kinnisvara peale hoia-tusega, et tähtajaks avaldamata õigused, samuti ka nimetatud kinnisvara puudutavad nõudlused omandaja vastu tunnustatakse kustunuks.¹⁰⁰⁾ Tähtaeg määratakse kohtu poolt üldise täävituse tähtaja, s.o. kuue kuu ja tähtaasta piires.

Olgu veel märgitud, et kinnisvara võõrandamisel teostatava täävituse sihiks on eestkätt kaitseda omandaja huvisid ja kõrvaldada nõudlusi kinnisvarale, mis võõrandamise momendil ei ole teada. Seepärast täävituse võib omandaja vabastada asja-nõudlustest kinnisvarale, kuid ei vabasta kinnisvara võõrandajat isiklikkudest kohustustest täävitatavate isikute vastu, nagu näiteks kohustusest tasuda ingrosseerimata hüpoteekidega kindlustatud võlg, maksta veksel jne.¹⁰¹⁾

Iseenesest on mõistetav, et täävituse tagajärjed ei saa laieneda kinnistusraamatusse kantud kohustetele, kuna need on asjaosalistele teada ja pooled võivad nende täitmise suhtes kokku leppida. Samuti ei laiene täävituse tagajärjed ka niisugustele asjaõigustele, mis on lahutamatult seotud kinnisvara

97) Gassmann-Nolken, op.cit.lhk.206. 98) TKS § 2072. 99) BES §§ 1649, 1650, 1652 ja t. 100) TKS § 2073. 101) TKS § 2072; Gassmann-Nolken, op.cit.lhk.207.

eneseaga, vaatamata sellele, kelle valduses ta ka ei oleks.¹⁰²⁾
Seesugused on n.n. maasunnised (Reallasten; pozemelnõja po-
vinnosti).¹⁰³⁾

§ 17. Täävituse fideikomissi asutamisel
ja lõpetamisel.

Testamentlik korraldus, millega otsustatakse pärijat kohus-
tatakse välja andma kellelegi teisele kogu pärandit või sel-
le osa, nimetatakse päranduslikuks fideikomissiks. Pärandaja
sel puhul nimetatakse fideikomissitendiks; isik, kellele tuleb
välja anda pärand - fideikomissariks.¹⁰⁴⁾

Kui testija määrab, et üks ja sama ese pidevalt üle lä-
heks ühelt fideikomissarilt teisele, siis tekib seega jäädav
ehk pärandfideikomiss. Testija enese perekonna liikmete või
kõrvalise perekonna kasuks asutatuna kannab see perekonna-
fideikomissi nime.¹⁰⁵⁾

Perekonnafideikomissi asutamisega kitsendatakse tunduvalt
järgnevatel valdajate vabadust varanduse valdamisel: fideikomiss-
sar võib varandust küll kasutada, kuid ei tohi seda võõrandada,
üleliigselt koormata kohustistega ja peab täpselt täitma asu-
taja korraldusi.¹⁰⁶⁾ Aga perekonnafideikomissi asutamisel
võivad puudutatud saada ka kolmandate isikute huvid. Seepärast
selle asutamisel tuleb silmaspidada rida asjaolusid ning täita
nõuetavad seaduse eeskirjad.

Üheks seesuguseks seadusega nõuetavaks tingimuseks on,
et perekonnafideikomissi asutamisel, asutaja palvel, kutsutaks
üles täävitusemenetluse korras kõiki kreditore ja teisi, kes
võivad omada mingisuguseid õigusi fideikomissi eseme suhtes
või kel on vaidlusi asutamise vastu, avaldama oma õigusi ja
esitama vaidlusi ning nõudlusi hoiatusega, et täävitustähtaja
möödalaksmisel avaldamata õigused tunnustatakse kustunuks.¹⁰⁷⁾

Tähtaeg on määratud seaduse poolt, nimelt tähtaasta,¹⁰⁸⁾
arvates kuulutuse avaldamise päevast.

Palve täävituse algamiseks tuleb esitada asutaja, ei ole

102) Gassmann-Nolken, op. cit. lhk. 207. 103) BES §§ 1297, 1298,
1305, 1306; TKS § 2073. 104) BES § 2317. 105) BES § 2337. 106) BES § 2341.
107) TKS § 2075.

viimane seda enne surma teinud, siis fideikomissi kasutama kutsutud pärija poolt vastavale kohtule, s.t. sellele jaoskonnakohtule, kelle menetluses on fideikomissi kohta käiva testamendi kinnitamine.

Täävitusemenetluse käik on harilik. Kohus, nagu juba märgitud eelpool, täävitusemenetluse asjas tõusetatud vaidlusi hoiukorras ei lahenda, vaid selleks tuleb asjaosalistel algatada protsessi hagi-korras. Ja pärast takistuste kõrvaldamist teeb kohus sellekohasel palvel preklusioonimääruse, mille järele fideikomissi asutamise akt võib jõustuda.¹⁰⁹⁾

On fideikomiss asutatud testamentliku korraldusega ja testament avatud seaduses ettenähtud korras ühes täävitusemenetluse sooritamisega vaidluste avaldamiseks testamendi vastu, siis eri täävitust fideikomissi asutamise suhtes ei ole vaja.¹¹⁰⁾

Teisest küljest näiteks kinnisvara, mis on fideikomissine, võib lakata olemast seesugune, nimelt sel juhul, kui surevad kõik, kelle kasuks fideikomiss oli asutatud või kui ei ole enam kedagi nendest isikutest, kes olid kutsutud pärimisele fideikomissi asutamise akti järele. Säärasel korral fideikomissine vara võib muutuda vabaks ja fideikomissi viimsel valdajal on võimalus seda kasutada kui allodiaalset vara. Kuid selle eel peab toimuma fideikomissi seesugusest muutmisest huvitatud isikute täävituse avaliku kuulutuse kaudu (nagu asutamiselgi), ja alles täävitustähtaja möödumisel omandavad fideikomissi eseme, juba kui vaba varanduse, suhtes tehtud korraldused seaduse jõu.¹¹¹⁾

Aga mitte ainult fideikomissi eseme viimsel valdajal, vaid ka tema pärijail on omakord seaduslik huvi, et eseme fideikomissine omadus tunnustataks muudetuks ja et ese läheks neile kui allodiaalsetele pärijatele üle,¹¹²⁾ milleks nad on õigustatud paluma täävitust, kui seda viimse valdaja eluajal ei ole juba tehtud.¹¹³⁾ On mõistetav, et seesugune huvi ja õigus on neil pärijail, kes fideikomissi asutamise akti järele ei saa olla viimse valdaja pärijaiks.¹¹⁴⁾

109) V. Bukovskij "Svod graždanskikh zakonov gubernii Pribaltiiskih" I lhk. 963. 110) Rkht t. nr. 192 - 1933. 111) TKS § 2077, BES § 2576. 112) Gassmann-Nolken, op. cit. lhk. 208. 113) BES § 277. 114) TKS § 2078.

Täavituse tagajärgede kohta olgu veel tähendatud järgmist. Esmalt täavituse toime ei laiene maasunnistele, kuna viimased lasuvad kinnisvara igakordsel valdajal valdamise fakti enese alusel ja jõul.¹¹⁵⁾ Teiseks jäävad jõusse ka seesugused õigused, mille kustunuks tunnustamisel nõutakse kindlasti otsesest tahteavaldust keeldumiseks neist ja milleks ei ole küllaldane paljas vaikiv loobumine, mida eeldatakse täavituse tähtajaks mitte-ilmumisel.¹¹⁶⁾ Seesugusteks on avaliku hüpooteegiga kindlustatud nõudlused, millised rahuldatakse üldisel alusel kinnisvara müümise.¹¹⁷⁾ Ja ainult sel korral loetakse need kustunuks, kui kreditorid fideikomissi asutamisel selleks otsese nõusoleku andsid.

TKS § 2076 määrab veel, et täavituse toime ei laiene ka ainulikule pärijale. Et viimane norm oli maksev vaid endisel Kuramaal, siis see meil ei kehti.

§ 18. Täävituse pärandi avanemisel.

Käesoleva §-i all käsitleme täävitusemenetluse puutuvaid küsimusi niihästi testamendi- kui ka seadusjärgse pärimise puhul, ja niipalju kui võrd me seda ei ole teinud eespool, eriti § 15. juures.

1) Täävituse testamendi järgse pärimise puhul.

Üldiselt tuleb pärast testija surma või selle surnu- tunnustamist kirjalik testament vaatamata sellele, kelle käes see ka ei ole, viivitamata esitada kompetentsele kohtule, s.t. TKS uue redaktsiooni kohaselt¹¹⁸⁾ ja oskonnakohtunikule pärandus- jätja viimase ennesurmase elukoha järele.¹¹⁹⁾

Kohus, saanud testamendi, sellekohast palvet ootamata, määrab testamendi avamiseks päeva, mille kohta pannakse välja kuulutus kohturuumes ja kuulutatakse "Riigi Teatajas" (ainult!)¹²⁰⁾ Määratud päeval kohus avab testamendi avalikul istungil; suuline testament rekonstrueeritakse tunnistajate kaasabil. Avamise kohta koostab kohus protokollid ja teeb määruse publikatsiooni, kuulutamise kohta. Testamendi avamisest kuulutatakse

115) BES §§ 1305, 1306. 116) Gassmann-Nolken, op. cit. lhk. 208.

117) TKS § 2076. 118) TKS § 1957. 119) TKS § 1956, RT 1923, 43, 58.

120) TKS § 1958.

üldisest korras "Riigi Teatajas" ja ühes eraajalehes. Sellega õieti lõpetati kohtu tegevus ja viimane segab end asjasse ainult huvitatud isikute palvel.¹²¹⁾

Tuleb vahet teha nende kahe kuulutuse, s.o. testamendi avamise eel tehtava kuulutuse ja kuulutuse vahel testamendi avamise kohta.

Täävituse mõiste oluliseks tunnuseks on huvitatud isikute üleskutse nendele kuuluvate õiguste ja nõudluste avaldamiseks. Testamendi avamise eel avaldatav kuulutus seesugust üleskutset ei sisalda, järelikult ei mahu ta ka täävituse mõistesse. Teisiti on lugu kuulutusega testamendi avamise kohta. Viimane sisaldab eneses ka täävitust.

TKS §1966 lausub: "Testament või üldse korraldused surma puhuks tunnustatakse kohtu poolt, huvitatud isikute palvel, seadusejõusse astunuks, kui 1) on täidetud BES §§ 2451 ja 2452 nõuetavad tingimused ja 2) kui isikud, kellele on antud õigus vaielda testamendi kehtivuse vastu, keeldusid vaiete esitamise¹²²⁾ BES §2451 nähtub, et kohus, huvitatud isikute palvel või enese algatusel, kui leiab selle vajaliku olevat, kutsub üles avaliku kuulutuse kaudu kõiki, kel on mingisuguseid vaidlusi testamendi vastu või üldse mingisuguseid nõudlusi selles asjas, avaldama neid kohtule määratud tähtaja jooksul."

Ja § 2452 loeme: "Kui testamendi vastu määratud aja jooksul vaidlusi ei avaldata või avaldatud vaidlused on kõrvaldatud, tunnustab kohus testamendi seadusejõusse astunuks". Ning edasi: "Liivimaal ja Eestimaal, kui ei olnud kohtulikku üleskutset, vaieldamatu testament astub seadusejõusse tähtaasta möödumisel, arvates testamendi avamise päevast . . ."

Nagu viimasest lausest selgub, ei ole testamendi kinnitamiseks ja pärandi üleminekuks testamendijärgsetele pärijatele täävitust ilmingimata vajalik, vaid see sõltub kas huvitatud isikute soovist või kohtu enda äranägemisest. Täävituse mittetoimumisel vaid pikeneb pretensioonide ja vaiete esitamise võimalus. Kuid vaatamata sellele, et täävitust testamendi juures ei ole sunduslik, seisab ta kogu testamendi kin-

121) Dr. Carl Erdmann - "System des Privatrechts der Ostsee-provinzen" III lhk. 327. 122) BES §§ 2477, 2478, 2798.

pitamise, või nagu seadus ütleb -testamendi seadusejõusse astunuks tunnustamise protsessis keskkohal. Testamendi avamise puhul tehtav täävituse aga erineb seadusejärgse pärimise korral toimuvast täävitusest ja neid kahte ei või ära segada.¹²³⁾

Märkisime juba, et pärast testamendi avamist kohus, kas huvitatud isikute taotlusel või enda algatusel, kui leiab selle vajaliku olevat, täävitab kõiki, kes võivad avaldada vaideid või nõudlusi testamendi vastu.

Siin tekib küsimus, keda lugeda huvitatud isikuiks? Kaheldamatult kuuluvad huvitatud isikute hulka testamendis nimetatud isikud - pärijad, legataarid j. t., aga ka testamenditäitur, hooldajad jne. Huvitatud isikuid võime jagada kolme gruppi: 1) ühed isikud on huvitatud, et testament jääks jõusse; nende palvel toimub täävituse; 2) teised isikud, kelle jaoks toimub täävituse, võivad huvitatud olla sellest, et testament saaks tühistatud, näiteks seadusejärgsed pärijad; 3) kolmas liik isikuid on need, kes pole huvitatud sellest, kes pärib ja mil viisil, vaid kelle huvi seisab selles, et nad saaksid kätte oma võla pärandusest. Need on pärandaja kreeditorid. Ka nende jaoks toimub täävituse ja nad on kohustatud täävituse kestel omi õigusi üles andma.

Ex Vene Senati õige vaate järgi, testamendi kinnitamisel BES § 2451 ettenähtud täävituse sihiks on ainult nende isikute täävitamine, kes võivad vaielda testamendi vastu.¹²⁴⁾ Sellest järgneb, et vaatamata TKS §1967 juhisele, mis nõuab, et testamendi avamisel toimuva üleskutse puhul rakendataks täävituse üldisi juhiseid, võetakse siin arvesse ainult osa niisuguseid juhte, milliste juures kohus TKS §2012 järele enda algatusel võib täävituse teha. Seesugusteks on juhud, 1) milliste eesmärgiks on õigete pärijate, mitte aga kreeditoride tuvastamine,¹²⁵⁾ 2) kui tekib kahtlus testamendi ehtsuse suhtes ja 3) kuigi pärijad on teada, kuid loobuvad pärandist.

Teisest küljest ei tohi unustada, et testamendi-järgse pärimise korral võib samuti vajalikuks osutada kreeditoride kindlakstegemine, näiteks sel juhul, kui pärija nõuab beneficium inventarii'd, või jälle kui tekib tarvidus välja selgitada neid,

123) Tatarin, op. cit. lhk. 381. 124) Bukovskij, op. cit. I lhk. 923.

125) Tatarin, op. cit. lhk. 408.

kes võivad avaldada nõudlusi testamendis märkimata varandusele. Sellele vajadusele tuleb vastu TKS § 2014 juhis, mille alusel võidakse ühendada harilik publikatsioon pärandi avanemisel ja täävituse testamendi puhul. Ei tule aga unustada, et siin on tegemist kahe erineva üleskutse vormiga.

Kui huvitatud isikud taotleavad ainult täävitust testamendi vastu vaidluste avaldamiseks, või kui sellist taotlust ei olnud, siis kohus harilikult avaldab täävituse BES § 2451 järgi. Et aga olla kindel, et ka kreditorid kutsutaks välja, peavad huvitatud isikud, kui selleks on eeldused, seda paluma, sest Balti praktikas ei ole nimetatud vahetegemine alati selge olnud. Ka Erdmann ei tee selget vahet nende kahe viisi vahel.¹²⁶⁾

Täiesti õige on judikatuuri vaade, et täävituse peab selgitama ainult neid huvitatuid isikuid, kes kohtule teadmatud, kelle hulka ei kuulu testamendis nimetatud isikud.¹²⁷⁾ Sellepärast testamendis mainitud isikud ei ole kohustatud teatama omi pretensioone, kuid teisiti on lugu pärusesaamaga. Päriljad peavad, kui oli täävituse, teatama nõusolekust pärandi vastu võtmiseks täävitustähtaja jooksul. See nõusolekuandmine võib avalduda ka konkludentstoiminguis, seega väljaspool kohut, kuna testamendi-järgne pärija, kes veel ei ole asunud pärandi valdamisele ja täävitustähtaja jooksul ei teata kohtule nõusolekust pärandit vastu võtta, ega avalda seda ka konkludentstoiminguis, kohta eeldatakse, et ta loobub pärandist. Ja sellepärast, kahtluste vältimiseks, testamendijärgne pärija teeb hästi, kui teatab täävitustähtaja jooksul kohtule kas või testamendi kinnitamise taotluse vormis, et ta pärandi soovib vastu võtta.¹²⁸⁾

Aga et testamendis nimetatud isik, mitteteadmise korral, täävitustähtaja möödumisel ei oleks ebaõigelt kõrvaldatud, seda takistatakse sellega, et 1) kõigile huvitatud isikuile, kes taotlejad on teada ja nendest kohtule on teatanud, saadetakse isiklikud kutsed, 2) et igale ebaõigelt välistatud isikule on jäetud õigus välistamismääruse vastu vaidlemiseks. Praktikas kohus esitab puuduvatele pärijatele ja legataaridele väljavõtte testamendist taotlejalt saadud või nõutud aadressil. Eriti on see kohal-

126) Tatarin, op.cit.lhk.408. 127) Bukovskij, op.cit.lhk.923.

128) Tatarin, op.cit. lhk.408-409.

datav välismaal elavate pärijate ja legataaride suhtes, sest eeldatakse, et viimased ei olnud võimelised teada saada täävitusest.

Lähemat käsitlust vajaks veel vaidluste tõstmine testamendi vastu meid huvitava küsimuse seisukohalt.

Käesolevas käsitelus § 13 juures juba märkisime, et vaidlused ja pretensioonid tulevad täävituse puhul esitada täävitustähtaja jooksul, kusjuures õigeaegselt avaldatuiks loetakse ka need, mis, kuigi tehtud pärast tähtaega, on saabunud kohtusse enne preklusioonimääruse tegemist. Ka kohtupraktika on seda seisukohta koräduvalt kinnitanud. Eriti vajab märkimist Riigikohtu Ts. o. toim. nr. 720-1930. a., ning see on maksev täiel määräl ka testamendi puhul.

Testamendi seadusejõusse astunuks tunnustamise protsessis aga on tekkinud praktikas lahkarvamusi selle kohta, 1) millised tagajärjed kutsuvad välja täävitustähtaja jooksul avaldatud vaidlused ja 2) kuidas peaks vaidlusi testamendi vastu avaldata-
ma.

Osa juriste, nende hulgas R. Eliaser,¹²⁹⁾ asuvad seisukohal, et vaidlusi testamentide vastu hoiukorras võib tõsta huvitatud isik kuni otsuse tegemiseni nii suuliselt kui ka kirjalikult lihtsa avalduse näol, kusjuures seesugused avaldused säilitavad jõu, kuigi seda pole tehtud hagikorras. Järelikult kohus ei saaks neid kustunuks tunnustada.

Teiselt poolt aga rõhutatakse õigusega, et testamendi vastu vaidlemiseks ei piisa huvitatud isiku paljast avaldusest täävitustähtaja jooksul, et ta testamendi vastu vaidleb, vaid on vajalik algatada hagi testamendi tühistamiseks. Viimasele otsusele jõuab ka riigikohtunik J. Lõo.¹³⁰⁾ Ühtlasi härra J. Lõo leiab, et lahkumineku seisukohtades on tekkinud peamiselt kohtupraktika arengust tingituna, kuna kohtuid ühelt poolt mõjustas Venes kehtiv kord, teiselt poolt aga valla- ja ülemtalurahva kohtutes väljakujunenud praksis.

J. Lõo kirjutab: "Rahukohtunikud (jaoskonnakohtunikud) tunnustavad ekslikult TKS § 2079 põhjal vaieldused testamendi vastu

129) "Õigus" nr. 1-1928. a. 130) "Õigus" nr. 1-1927. a.

alalhoidunuks, kui nad ka ette toodud on ainult hoiukorras. Seaduses kindlaksmääratud tähtaega (BES § 2452) ei saa üleskutse peale ilmumise ja teadaandmise läbi ei pikendada ega muuta, samuti nagu üleskutse tema jooksul teatatud ja ülesantud nõudmistega aegumist ei katkesta. Kes vaidluse küll hoiukorras ette toob, kuid seda vaidlust tüliasjaks ei tee vormiliku nõude tõstmisega hariliku tsiviilprotsessi korras, on loobunud oma vaidlusist."

Viimane seisukoht paistab õigem olevat ja see on leidnud kinnitust ka Riigikohtu seletuses (Rkht ts.os.t.nr.3-1928.a.: kes vaielust testamendi vastu ei tõstnud nõude korras, loetakse loobunuks vaielusist). Mis puutub avaldatud õigustesse, siis ka heldamatult need säiluvad, kui neid pole kõrvaldatud.

Sellekohaselt testamendi vastu vaidlused tulevad tõusetada hagikorras vastavas kohtus, kelleks igakord ei ole testamendi avamist ja täävitust toimetanud kohus. Viimasele aga tuleb teatada, et on algatatud hagi ning lisada juurde vastavad tõendid. Sel puhul kohus seistab täävitusemenetluse kuni vaidluse lahendamiseni ja jätkab menetlust alles pärast sellekohast taotlust. Nõude esitamine peab sündima täävitustähtaja jooksul.

Kui aga testamendi kehtivuse vastu on vaidlus tõstetud vaid üleskutse-toimetuses, siis ei takista sellised vaielused üleskutse toimetuse jätkamist ja testamendi seadusejõusse astunuks tunnustamise võimalust.¹³¹⁾

Vahemärkusena olgu öeldud, et eelnenud arutelust ei peaks järeldatama, nagu kuulaksid igasugused vaidlused lahendamisele hagikorras. On siiski liik vastuvaidleid, mis kohus hoiukorras peab ära otsustama. Seesugused on vastuvaidled, mis väidavad, et testamendina esitatud akt ei ole üldse testament ei oma vormi ega sisu poolest (näiteks vaidleja juhib kohtu tähelepanu sellele, et suusõnalist testamenti on tõendanud ainult üks tunnistaja ja jne.). Neid võetakse vastu olukordade selgituseks ja neid peab kohus ex officio tähele panema ja nende sihiks on huvitatud isikute vaide abil kindlaks teha testamendi puudulikkus.¹³²⁾

Ja lõpuks olgu märgitud, et testamendi vastu vaidlust võivad tõsta üksnes lähemad seadusejärgsed pärijad, kelle suhtes

131) Rkht Ts.os.t.nr.3-1928.a. 132) Tatarin, op.cit. lhk.411.

toimubki täävitus ja ainult nende isikute õigused võivad saada tunnustatud kustunuks kooskõlas TKS § 2066.¹³³⁾ Teiseks ei pea ka unustatama, et testamendi puhul toimuv täävitusemenetlus allub täävitusemenetluse üldistele juhistele nii kuulutamise, tähtaegade, preklusioonimääruse tegemise kui ka edasikaebamise suhtes.

2) Täävituse seadusejärgse pärimise puhul.

a) Pärandi avanemise moment langeb ühte pärandaja surma või viimase surnukstunnustamise momendiga. BES järgi pärandi avanemisele järgneb pärimisele kutsumine ehk pärandisire, delatio hereditatis (BES §1698) ja alles selle järele toimub pärandisaam, aditio hereditatis (BES § 2621 j. j.).¹³⁴⁾

Pärandi avanemisest kuulutatakse TKS § 2011 (RT 1923, 43/58) alusel selle jaoskonnakohtuniku poolt, kelle piirkonnas oli pärandusjätjal viimne elukoht enne surma. Kui aga pärandusjätja viimne elukoht oli välismaal, siis niihästi testamendi avamisest kui ka pärandi avanemisest kuulutamine allub Tallinna I jaoskonnakohtunikule.¹³⁵⁾

Kuulutus avaldatakse "Riigi Teatajas" ja pannakse üles nähtaval kohal kohturuumis ning peale selle, kui pärandusjätja viimne elukoht oli maal või kui päranduse hulka kuulub maal olev kinnisvara, siis ka kohalikus vallamajas, kus pärandusjätjal oli viimne elukoht enne surma ja kus asub kinnisvara. Kui päranduse väärtus ei ulata üle 500 kr., siis ei ole kuulutamine "Riigi Teatajas" sunduslik.¹³⁶⁾

Viimane lause on leidnud praktikas erinevat tõlgendamist, mille juurde tuleme allpool.

Pärandi avanemisest kuulutamine ei ole alati ilmtingimata vajalik. See vajadus langeb ära, kui kohtul on selgesti teada või temale usaldusväärsete tõendustega selgeks tehti, kes on ainukesed kõige lähemad pärijad.¹³⁷⁾ Küll aga muutub kuulutamine vajalikuks TKS § 2012 loetletud tingimuste olemasolul, kusjuures kuulutamine toimub kas huvitatud isikute palvel, või kui viimased seda ei taotle, siis kohtu enese algatusel kooskõlas BES §§2589 ja 2597- ga, ja nimelt :

133) Ex Vene Sen. resol. 1239/1893. 134) L. Leesment- "Õigus" nr. 4-1936. 135) TKS § 2011'. 136) TKS § 2011 märkus. 137) L. Leesment, Ibidem.

1) kui pärijad on teadmata;
2) kui ei ole tõepäraselt teada, et pärandit taotlenud isikud on ainukesed ning lähemad pärijad;
3) kui pärijad küll on teada, kuid loobuvad pärandi-
saamast või nõustuvad seda vastu võtma vaid inventaariõiguse alusel ja
4) kui pärijatele, testamenditäiturile või pärandi hooldajatele ei ole teada pärandivara lasuvad võlad.

Tagasi tulles kohtupraktikas erinevat tõlgendamist leidnud § 2011 viimase lause juurde, peab tähendama, et lahkarmis-
ed seisnevad küsimuses, kas pärandi avanemisest kuulutamine "Riigi Teatajas" on üldse sunduslik ning jaataval korral, millal? Nimetatud küsimust käsitades jõuab L. Leesment järgmisele otsusele: "Kuulutamine pole sunduslik "Riigi Teatajas", kuulutada võib ka teisel teel, näiteks ainult välja pannes kuulutust kohturuumis ja teatavail juhtumeil ka vallamajas. Suuremaväärtuslikkude pärandite puhul (üle Kr. 500.-) tuleb aga juhtumeil, kui leitakse vajalikuks üldse kuulutada (§ 2012), seda tingimata teha ka RT kaudu. Skemaatilisel väljendab ta seda järgmiselt:

1) Pärandid, mille avamisest ei tule kuulutada.

(Pärandi väärtus ei tule arvesse)

2) Pärandid, mille avamisest tuleb kuulutada.

a) Väärtus üle 500 krooni - sunduslik kuulutamine "Riigi Teatajas", kohturuumis ja teatavail juhtumeil ka vallamajas.

b) Väärtus ei ulatu üle 500 kr. - fakultatiivne kuulutamine "Riigi Teatajas", sunduslik kuulutamine kohturuumis ja teatavail juhtumeil ka vallamajas.¹³⁸⁾

Viimane tõlgendamine paistab õige olevat. Kahjuks Riigikohus ei ole selles küsimuses oma otsustavat sõna ütelnud.

Publikatsioon ehk kuulutamine, mis oma mõttelt tähendab täävitust, ise toimub täävitusemenetluse üldiste juhiste järele, ja ta kuulub selliste kohtulikkude vahendite hulka, milliste eesmärgiks on pärandi tuvastamine ja kindlustamine.¹³⁹⁾ Tema kaudu mitte ainult ei kutsuta üles pärijaid (BES § 2597), vaid ka kreditore (BES §§ 2651, 373 ja 2652) kusjuures üleskutse

138) "Õigus" nr. 4 - 1936. 139) Tatarin, op.cit. lhk. 357.

tähtaeg osutub tähtajaks, mis lõplikult kustutab ilmumata pärijate ja kreditoride õigused (BES §§ 2619, 2620 ja 2629). Nimetatud tähtaja jooksul tulevad täävitust toimetanud kohtule esitada ka pärandihagi (hereditatis petitio), aga samuti ka kreditoride nõuded ja pärijad peavad teatama sama aja jooksul nõusolekust või mitte-nõusolekust pärandi vastuvõtmiseks.¹⁴⁰⁾ Seesuguse üleskutsega on seotud harilikud tagajärjed - avaldamata õiguste ja pretensioonide kustunuks tunnustamine ja see võib toimuda vaid kompetentse kohtu (jaoskonnakohtu) poolt §§ 2011 ja 2011' järele ja seatud korras.¹⁴¹⁾

Täävitust, publikatsiooni pärandi avanemise üle on õigustatud paluma huvitatud isikud: pärijad, legataarid, kreditorid aga ka testamenditäitur ja pärandihooldaja ning, nagu juba märkisime, võib seda teha ka kohus enda äranägemisel.¹⁴²⁾

Pärijad paluvad täävitust kas selleks, et täiendada päranditombu kirjaliku inventuuri aktiivat passiva kaudu, s.o. nõudmistega päranditombu vastu, või et teada saada või välis- tada võimalikke pretendente.¹⁴³⁾ Kuraator ja testamenditäitur aga paluvad selleks, et ühest küljest täita ülesannet - koostada täieliku inventuuri, ja teisest küljest, et kindlaks teha pärijaid, kellele nad võiks õieti pärandi üle anda (BES § 2598). Kreditoride sihiks on esiteks kindlaks teha õigeid pärijaid, et saada rutem rahuldust, teiseks selgitada kui võrd päranditomp on võimeline nõudlusi rahuldama.¹⁴⁴⁾

Taotlejad tihti ühes palvega kindlustada pärandit, paluvad toimetada ka täävitust.

Pärijate suhtes olgu tähendatud veel järgmist: Märkisime juba, et täävitust võib mõnel juhul ka ära jääda, nimelt kui pärijad suudavad kohut veenda, et nad on ainsad pärijad ja et ei ole lähedasemaid pretendente suuremate õigustega. Ei suuda nad aga seda ja paluvad endid pärimisõigustesse kinnitada, siis peavad nad ka paluma täävitust. Samuti ei lange täävituse kohustus ära, kui pärijad ei tea, kas on veel teisi pretendente. Ja kui pärijad säärastel juhtudel ei palu täävitust, on kohus ise seda sunnitud tegema, sest niisugustel kordadel kohus ei või üleskutset teostamata asuda pärimisõigustesse kinnitamisele. Eda-

140) Bukovskij, op.cit.lhk.990. 141) Gassmann-Nolken, op.cit.lhk. 176. 142) TKS §§ 2012 ja 2013. 143) Tatarin, op.cit.lhk.357. 144) Ibidem lhk.358. 145)

si peab märkima, et pretendent (pärija) nõuab ka sel juhul täävitust, kui ta alles peab otsustama, kas ta võtab pärandi vastu. Pretendendile siin asi seisab selles, et selgitada võlga, kuid ka sel puhul täävituse lõppsihiks on ikkagi õige pärija selgitamine, sest ainult see saab pärijaks, kes avaldab nõusoleku pärandi vastuvõtmiseks.¹⁴⁵⁾ Avaldab aga pärija juba varem nõusoleku pärandit vastu võtta ainult inventari alusel, siis on ta kohuseks paluda ka täävitust, ent kui ta seda ei tee, siis on kohus kohustatud seda ise tegema.

Lõpuks märgime veel, et paljudel juhtudel pärimisõigustesse kinnitamist paluja juba leiab eest täävituse, kuna tihti, nagu eespool nägime, teised isikud - kuraator, annakusaaja jne. ent ka kohus, - on osalt õigustatud ja osalt kohustatud taotlema täävitust.¹⁴⁶⁾

Siinkohal ei ole meil enam põhjust peatuda ei taotluse vormi ega kuulutuse sisu, tähtaegade ja preklusioonimääruse tegemise juures, kuna need on juba leidnud käsitamist eespool §§ 10 ja 11 all. Olgu vaid mainitud, et kuulutuses pärandi avamise kohta TKS §2079 nõudel peab ära märgitama, et kõik (pärijad, annakusaajad, fideikomissarid, kreditorid j. t.), kes arvavad endil mingisuguseid õigusi pärandi kohta olevat või kes omavad mingisuguseid vastuväiteid testeakti vastu, on kohustatud neid esitama täävituse tähtajaks, vastasel korral tunnustatakse need kustunuks. Küll vajaks veel puudutamist küsimust, millistele nõudlustele ja pretensioonidele ei laiene seesugune täävituse toime.

Eestkätt kuuluvad siia nõudlused surnud isiku vastu, mis kantud kinnistusraamatusse (n. n. kinnikvõlad). Need ei kustu ei aegumisega, järelkult ka täävitustähtaja möödalaaskimisega ega vaikiva keeldumisega, mida eeldatakse kreditoride täävitustähtajaks ilmumata jäämise korral. Siit on aga tehtud erand hüpoteegiliste nõuete %% -ide, aga samuti ka teiste kõrvalnõuete (leppetrahv, kulud j. t.) suhtes, millede tähtaeg on saabunud pärandaja surmani, kuna neid harilikult kinnistusraamatusse ei kanta. Muu kõrval pärandimassi aktiva ja passiva väljaselgitamiseks on väga tähtis, et pärandijätja tasumata võlad, mis ei ole nähtavad kinnistusraamatust, oleksid avaldatud täävituse

145) Tatarin, op. cit. lhk. 373. 146) Ibidem lhk. 374.

tähtajaks. Samuti täävituse toime ei laiene ka seesugustele nõuetele surnud omaniku vastu, millised juba enne täävitust on kohtule esitatud¹⁴⁷⁾ ja mis rahuldatud teiste kohtute otsustega ning milliste järele on asutud juba täitmisele liikuvale varandusele aresti pealepanemisega,¹⁴⁸⁾ kuna viimased ei võiks olla pärijatele teadmata. Järelikult nende esitamine ei ole kohustuslik. Peab ütleva, et selle kohta seaduses otseselt midagi ei ole märgitud, kuid täävituse sihtvälja selgitada teadmatuid - näitab juba seda.¹⁴⁹⁾

Teisest küljest on sarnasel korral üsna hädaohtlik kreditoridel omi nõudlusi esitamata jätta, kuna neil on raske tõendada, et nende nõudlused olid kõigile pärijaile teada. Otstarbekam oleks säärastest nõudlustest teatada juba hooldajale, kes siis nendest oma kohuste tõttu kohtule teatab. See on iseenesest möödapääsematu, kuna pärijaile on kohustuslikud üksnes nõudlused, millised kohtu poolt preklusioonimäärusega on tunnustatud õigel ajal esitatuiks või milliste kohta tõendatakse, et need olid pärijaile teada.¹⁵⁰⁾

Viimaks olgu veel juhitud tähelepanu paarile küsimusele.

a) Täävitusemenetluse üldjuhise järele peab vaidluste ja õiguste esitamine sündima täävitustähtaja jooksul, kui viimane oli sooritatud. BES § 2619 sõnalise mõtte järgi tuleb esitada ka pärandihagi sama aja jooksul, ja ainult sel juhul, kui hageja võib tõendada, et ta enda süüta täävitusest ei teadnud, on ette nähtud pikem tähtaeg - tähtaasta.¹⁵¹⁾

Kui täävituse on tehtud pärija palvel, kelle valduses on vara, siis § 2619 mõte on selge, s.o. sellises proklamis sisaldub provocatio ad agendum. Kui aga täävituse on tehtud kohtu algatusel või hooldajate taotlusel ja vara ei ole võõras kätes, siis § 2619 sisu ei ole selge, sest pole ju veel teada isik, pärija, kelle vastu võib pärandihagi esitada. See selgub alles täävitustähtaja lõpul.¹⁵²⁾ Ja Erdmann märgib, et varasem, s.o. täävitustähtaja jooksul esitatud pärandihagi võib säärasel korral osutada üldse objektituks, kui kostja täävituse kestel ei ilmu.¹⁵³⁾ Järelikult ka aegumine seesuguse hagi jaoks

147) TKS § 2080. 148) Vene Sen. 97/1910. 149) Tatarin, op.cit. lhk. 375. 150) Ibidem, lhk. 375. 151) BES § 2620. 152) Bukovskij, op.cit. I lhk. 996. 153) Erdmann, op.cit. lhk. 445.

ei või jooksma hakata.

Erdmann ja kohtupraktika seletab seda vastuolu sellega, et BES on siin ära vahetanud kaks mõistet - pärandiõiguste avaldamise ja pärandihagi. Väljenduse "Anstellung der Klage" all ei tule mõista mitte hagi, vaid et nõudluste avaldamine (Anmeldung des Anspruchs) õige aja jooksul on eeldus hagi tõstmiseks. Kuinsellist avaldust ei ole sündinud, siis välistatakse pärandihagi tõstmiseks õigustatud isik. Võib ta aga tõestada, et ta enda süüta ei teadnud midagi proklamist, siis ta võib kasutada ülalmainitud pikemaid aegu hagi tõstmiseks. Ta peab aga esimeses järjekorras kõrvaldama eelkäinud preklusiooni tagajärjed.¹⁵⁴⁾

b) On täävitustähtaeg möödunud, tunnustab kohus, kas paluja sellekohasel taotlusel või enda äranägemisel, avaldamata õigused kustunuks.

Viimane juhis, "paluja sellekohasel taotlusel", vaevalt on otstarbekohane, kuna võib juhtuda, et see, kelle palvel täävitusemenetlus algatati, ei ole üldse enam huvitatud edaspidisest menetlusest (näit. passiva ületab aktiva; ei ole huvi vara saada jne.), kuna aga teistel, nagu kaaspärijail, annakusaajail, jne. võib selleks huvi olla. Viimastel aga seaduse mõtte järele ei ole õigust paluda kohut teha preklusioonimäärus. Seepärast oleks soovitav niisugune interpretatsioon, mis lubaks välistamismääruse tegemist taotleda kõigil neil, kellele seadus annab õiguse paluda täävitusemenetluse algatamist.¹⁵⁵⁾

§ 19. Täävituse hüpotekide kustutamiseks.

Kinnistusraamatusse kantud hüpoteeži kustutamiseks ei piisa üksnes hüpoteeživõla tasumisest, kuna see ei ole kohuslik kolmandatele isikutele senikaua, kuni pole sellekohane märkus kinnistusraamatusse kantud.¹⁵⁶⁾ Hüpoteeži kustutamiseks kinnistusraamatust nõuab kehtiv õigus 1) kreditori nõusolekut¹⁵⁷⁾ ja 2) akti esitamist, mille järgi hüpotek on sisestatud.¹⁵⁸⁾ Tegelikult on aga nende tingimuste täitmine tihti raske, sagedasti isegi võimatu.

¹⁵⁴⁾Tatarin, op.cit. lhk.377. ¹⁵⁵⁾Ibidem, lhk.377. ¹⁵⁶⁾BES. § 1598. ¹⁵⁷⁾BES § 1600. ¹⁵⁸⁾BES §§ 3002, 3010.

Nii on lühema või pikema ajavahemiku järele peaaegu võimatu teada saada, kes on nimelt kreditor hüpoteegikohustuse järele, kuna hüpoteegi aluseks olevad aktid hariliku edasiande (cessio) teel lähevad käest-kätte, ilma et selle üle vastavat märkust kinnistusraamatusse kantaks. Õige sagedasti juhtub ka, et kinnistusraamatu järele arvestatakse võlgasid, kuigi need on juba ammu tasutud ja kohustuse aluseks olev aktki võlgnikule tagasi antud, kuna hüpoteek on õigeaegselt raamatust kustutamata jäetud. Neil kordadel ei ole teada, kes nimelt osutub antud momendil viimaseks kreditoriks hüpoteegi järgi, kellelt on vajalik nõutada nõusolek hüpoteegi eks-grosseerimiseks. Vähesed ei ole ka juhud, mil kreditori isik on küll teada, kuid ei teata tema elukohta, mispärast jälle osutub võimatuks saada nõuetavat nõusolekut.

Teisest küljest esineb juhte, mil saadakse küll kreditorilt nõusolek, kuid viimane ei saa tagasi anda algakti selle kaotsimineku tõttu. Sõltumatult sellest ei ole mitte haruldased juhud, mil hüpoteegivõla tähtaeg on möödunud ja kinnisvara omanik tahab küll tasuda võlga selle kustutamiseks kinnistusraamatust, kuid tal puudub selleks võimalus, kuna ei ole teada, kes on momendil kreditor või ei ole teada viimase asukoht. Ehkki säärasel korral omanikul on võimalus BES § 3522 alusel võlasumma kanda kohtudeposiiti, kuid hüpoteek sellega veel ei kustu, kuna puudub kreditori sellekohane nõusolek.¹⁵⁹⁾ Samadel põhjustel osutub võimatuks ka hüpoteegivõla ülesütlemine, kui see on võlaakti järele nõuetav.

Seesuguste takistuste kõrvaldamist kinnistusraamatusse kantud hüpoteekide kustutamisel võimaldab kehtiv TKS täävituse kaudu. Täävituse on võimalik alljärgnevatel juhtudel:

1) kui hüpoteegivõlg võlgniku teadaande järgi juba tasutud, kuid selle võla kustutamiseks kinnistusraamatus võlgnikul ei ole võimalik saada seadusega nõutavat kreditori nõusolekut tema või ta elukoha mitteteadmisel;

2) kui kreditor võtab õigeks võla tasumise ja avaldab nõusoleku võla kustutamiseks kinnistusraamatus, kuid temale väljaantud võladokumenti ei saa ta esitada selle kaotsimine-

159) Gassmann-Nolken, op.cit. lhk. 210 ja 211.

ku tõttu;

3) kui võlgnik ei saa kreditori või ta elukoha mitteteadmisel tasuda hüpoteegi võlakohustust, mille maksutähtaeg juba möödunud ja

4) kui võlgnik ei saa kreditori või ta elukoha mitteteadmisel üles öelda ja tasuda hüpoteegi võlakohustust, mille järgi võla tasumine tingitud selle kohustuse ülesütlemisest.¹⁶⁰⁾

Kui täävitusemenetlus on tingitud võimatusest saada kreditorilt nõusolekut võla kustutamiseks kinnistusraamatust kreditori või tema elukoha mitteteadmisel või võimatusest samadel põhjustel hüpoteegi võlakohustust üles öelda (p.p. 1, 3 ja 4), siis on iseenesest mõistetav, et täävitusemenetluse algatamise palve võib esitada ainult panditud kinnisvara omanik. Kui aga täävitusemenetlus on vajalik kustutamisele kuuluva võlakohustuse kaotamiseks tagajärjel, siis õigus täävitust paluda kuulub niihästi kreditorile kui ka võlgnikule.¹⁶¹⁾ Ehkki võimatuse andmine võlgnikule taotlema täävitust viimasel juhul (s.o. kaotamise korral) ei ole kooskõlas BES § 3540 sõnalise mõttega, mis kohustab kreditori, mitte aga võlgnikku, paluma võladokumendi mortifitseerimist, kuid see on õigustatud, nagu loeme seaduse motiividest, praktilistel kaalustustel. - Kreditoril, kes on saanud kaotatud võladokumendi järgi rahulduse, ei ole enam mingit huvi hoolitseda selle üle, et nimetatud dokument tunnustataks kehtetuks, vaid huvitatud sellest on küll võlgnik, kel füüsiliselt puudub võimalus sundida kreditori, et viimane esitaks kohtule sellekohase taotluse. Seepärast, sõltumatult kreditorist, ongi võlgnikule, kes tõendab võla maksmist ja võladokumendi kadumise tõelikkust, antud võimalus algatada täävitusemenetlust hüpoteekide kustutamiseks ka sel korral.¹⁶²⁾

Täävitusemenetluse algatamise palve peab vastama TKS § 2057 nõuetele. Peale selle tuleb palve juures esitada ka kustutamisele kuuluva hüpoteegi-kohustuse algdokument või selle ära kiri. Sõltumatult sellest tuleb esitada veel kinnistusjaoskonna teatis kinnistusraamatusse kantud viimase kreditori

160) TKS § 2081 - RT 1929, 33, 245. 161) TKS § 2082. 162) Gassman-Nolken, op.cit. lhk. 211.

õigusjärglaste kohta ning teatada need õigusjärglased, kes ei ole küll kinnistusraamatusse kantud, kuid kes on taotlejale teada, selleks et kohus võiks neid oma õiguste kaitsemiseks välja kutsuda isiklikkude kutsetega.¹⁶³⁾

Palve juures, millega kreditori palutakse üles kutsuda raha vastu võtma võla tasuks, mille tähtaeg on möödunud, ja võla kustutamiseks kinnistusraamatust, tuleb esitada ka kreditori täielikuks rahuldamiseks jätkuv rahasumma ja juurdekasvanud %, TKS § 2081 p.4 ettenähtud juhul võlasumma maksmata % möödunud aja eest kuni tähtajani, mil võlgnik oleks pidanud tasuma oma võla kreditorile, kui ülesütlemine oleks sündinud võlasumma ja protsentide kohtule esitamise päeval.¹⁶⁴⁾

Vahemärkusena olgu tähendatud, et kui võladokumendi järgi võla tasumise eel on nõutav ülesütlemine, siis peab see ka sündima. Kutsutakse säärasel korral kreditori vastu võtma võlasummat, ilma et selle eel oleks võlg üles öeldud, siis nimetatud üleskutse ei tähenda veel võla ülesütlemist, nagu nähtub Rõigikohtu seletusest.¹⁶⁵⁾

Täavituse kuulutuses tähendatakse: TKS § 2081 pp.1 ja 3 puhul, et väljakutsutud kreditoride tähtajaks mitteilmumisel tunnustatakse võlg tasutuks, sama paragrahvi p.2 ettenähtud juhul, et võladokument tunnustatakse hävinenuks ja p.4 näidatud juhul, et võlg loetakse ülesöelduks arvates paluja poolt kohtule võlasumma ja protsentide esitamise päevast, ja tunnustatakse täävitatud isikute tähtajaks mitteilmumisel tasutuks, ning peale selle kõigil juhtudel, et palujale antakse õigust nõuda hüpoteegi kustutamist kinnistusraamatus.¹⁶⁶⁾

Nagu sellest nähtub, seisnevad täävituse tähtajaks mitteilmumise seaduslikud tagajärjed, hüpoteekide kustutamise eesmärgiga, täävituse sisu kohaselt selles, et hüpoteegi kohta esitamata õigused tunnustatakse kaotatuks ja hüpoteek kustutatakse kinnistusraamatus.

Kuid ettevaatus nõuab, et enne täävitusemenetluse asjas sisulise määruse (välistamismääruse) tegemist oleks esitatud vastava kinnistusjaoskonna õiendus selle kohta, et täävituse-

163) Gassmann-Nolken, op.cit.lhk.212. 164) TKS § 2083. 165) Rkht Ts.os.toim. nr.888-1926. 166) TKS § 2084.

tähtaja jooksul nimetatud hüpoteegi kohta kinnistusjaoskonnas mingisuguseid teateid ei ole saadud, kuna kergesti võib juhtuda, et selle ajavahemiku jooksul kinnistusjaoskonnas saadakse seesuguseid avaldusi, mis teevad võimatuks kohtumääruse hüpoteegi kustutamise kohta.¹⁶⁷⁾

Silmaspidades et võladokumendi puudumise korral toimuva hüpoteegikohustuse kustunuks tunnustamisega nimetatud võladokument faktiliselt ei hävine ja sellega ei lõpe tema ülemineku võimalus pealkirja kaudu käest-kätte ja samuti, et isikud, kes võivad vaielda selles asjas, preklusioonimäärusest teada saaksid, kuulutatakse kohtumäärusest, millega võlg tunnustatakse tasutuks või võladokument hävinenuks TKS § 2062 ettenähtud korras. Samuti kuulutatakse ka seadusejõusse astunud kohtuotsusest, millega ülalnimetatud määrust muudeti.¹⁶⁸⁾

§ 20. Täävituse võladokumentide kaotamise puhul.

Võlakohustusi võidakse välja anda kas määratud kreditorile või kreditori märkimata, s.o. võlgniku kohustusega teostada maksmist dokumendi järele igale selle esitajale. Viimast liiki kohustusi, s.t. nimetuid pabereid ehk pabereid ettenäitajale võivad BES § 3121 juhatusel välja anda "peale valitsuse enese viimase poolt asutatud või registreeritud avalikkud krediitasutised ja aktsiaseltsid".¹⁶⁹⁾

Mis puutub riigi, omavalitsuste või vastavas korras registreeritud avalikkude erakrediitasutiste poolt välja antud nimeliste kui ka nimetute paberite kehtetuks tunnustamise nende kaotamise korral, siis selle kohta leiduvad üksikaskjalikud erimäärused vastavate krediitasutiste põhikirjades. Mainitud põhjustel ei laiene TKS ettenähtud täävitusemenetluse juhised seesuguste krediitasutiste ja aktsiaseltside poolt väljaantavate võladokumentide kehtetuks tunnustamisele,¹⁷⁰⁾ vaid on kohaldatavad ainult võlakohustuste suhtes, mis välja antud eraisikute poolt kindlale kreditorile, s.o. nimeliste

167) Gassmann-Nolken, op.cit. lhk. 213. 168) Ibidem, lhk. 213; TKS § 2086. 169) Gassmann-Nolken, op.cit. lhk. 213. 170) TKS § 2093.

tele paberitele. BES § 3473 lubab võlakohustusi edasi anda pealkirja kaudu mitte ainult teatud kreditori nimele, vaid ka igale ettenäitajale ja viimast liiki kohustused, nagu blanko pealkirjagagi varustatud, alluvad näitpaberite kohta ettenähtud juhistele. Kuid asendist, mis see § omab ja märkusest selle juurde, milles on tehtud viide §§ 3123 ja 3124 (viimased räägivad näitpaberi - pidajapaberi - järgi nõudeõiguse üleandmisest käest kätte ja üleandja juriidilistest suhetest vastuvõtja vastu) selgub, et pealkiri "ettenäitajale" ei muuda veel akti nimetuks, ja sarnaselt blanko pealkirjale kannavad selle akti järgi nõudeõiguse üle igale tema pidajale kui kreditori õigusjärglasele. Neil põhjusil lubab seadus võladokumendi kaotamise korral niihästi kreditoril kui ka selle õigusjärglasel, kui aga dokument oli varustatud pealkirjaga "ettenäitajale" või "blanko", siis selle viimasel pidajal, paluda täävitusemenetluse korras tunnustada võladokument hävinenuks.¹⁷¹⁾

Selle täävituse siht seisneb selles, et, vaatamata akti kaotamisele ja kohustuse olemasolu dokumentaalse tõendi puudumisele, säilitada kreditorile nõudeõigust nagu oleks dokument tema kätes.

Palve võladokumendi kehtetuks tunnustamiseks tuleb esitada kas jaoskonna- või ringkonnakohtule vastavalt võlasumma suurusele, s.o. üldise allumusereegli järgi - kui võladokumendi väärtus ulatub alla 1000 kr. - jaoskonnakohtule, üle selle aga ringkonnakohtule võladokumendis märgitud maksekoha järgi. Sagedasti aga jäetakse aktis maksekoht märkimata. Sel juhul, nagu juba märkisime § 9 juures, määrab allumuse võlgniku elukoht. Ei peaks aga viimane teada olema, siis allumuse otsustajaks on kohustuse väljandmise koht. Aga peab tähendama veel kord, et niihästi kohustuse täitmise, kui ka väljaandmise kohas, jaoskonnakohtule alluvais asjus, võib olla mitu kohut. Sel korral, mitme kohtu vahel allumusevaidluste vältimiseks, on jätud palujale valikuvõimalus, millisele kohtule ta asja arutada annab.¹⁷²⁾

171) Gassmann-Nolken, op.cit. lhk. 214; TKS § 2087. 172) TKS § 2088.

Nimetatud üldreeglid on tehtud erand juhtudeks, mil võladokumentidega oli rajatud avalik hüpoteek kinnisvarale. Neil korradel allumuse määrajaks on kinnisvara asukoht. Teiste sõnadega - palve täävituse algatamiseks tuleb esitada sellele ringkonnakohtule, mille piirkonnas peetakse nimetatud kinnisvara üle kinnistusraamatut.¹⁷³⁾

Palve juures tuleb kaotatud võladokumendi täpseks äramärkimiseks esitada kas selle koopia, kuid kui see ei ole kantud ei kinnistusraamatusse ega notariraamatutesse ja koopia saamine osutub võimatuks, siis tuleb palves ära tähendada võladokumendi sisu ja muu sel määral, et dokumendi samasuse suhtes ei tekiks mingisugust kahtlust, sest vastasel korral isikud, kelle käes on võladokument ja keda kutsutakse seda esitama kohtule, ei või teada, millise dokumendi kohta nimelt teostub täävitus. Hüpoteegilise võlaakti korral tuleb nõutada muidugi ka kinnistusjäoskonnast õiendus kinnistusraamatusse kantud kreditori õigusjärglaste kohta ja lisada taotlusele juurde.¹⁷⁴⁾

Täävituse kuulutuses kutsutakse võladokumendi teadmatut valdajat esitama seda hoiatusega, et vastasel korral tunnustatakse see kehtetuks.

Täävituse sihiks on säilitada palujale õigus kohustuse järele, kuidas ka võladokument kaotatud ei ole. Iseenesest on mõistetav, et palujale sama eesmärgiga kuulub õigus saada võlakohustuse ära kiri kinnistus- või notariraamatust, muidugi kui algakt oli neisse kantud, ja see ära kiri asendab enesest algakti kreditori õiguste sooritamisel. Seepärast tuleb särasel korral täävituse kuulutuses ära tähendada, et akti tähtajaks mitteesitamise korral palujale antakse välja väljavõtte nimetatud raamatuist, mis asendab algakti.

Kohtumääruse tegemisel, millega avaliku hüpoteegiga kindlustatud kohustuse aluseks olev dokument tunnustatakse kehtetuks, tuleb silmaspidada TKS § 2085 juhiseid, s.o., et oleks esitatud viimases nõutav õiendus kinnistusjäoskonnalt selle kohta, et viimases ei ole saadud mingisuguseid teateid vahe-

173) Gassmann-Nolken, pp.cit. lhk. 215. 174) TKS § 2083.

peal. Edasi tuleb võladokumendi kehtetuks tunnustamise määrusest (ja edasikaebe korral ka selles asjas tehtud otsusest) kuulutada vastavalt TKS § 2086 juhistele.

- "Svod deistvujuštših v Pribaltijskije gubernijah zakonopoloženii o graždanskom sudeproizvodstve". Kimmali väljanne 1890a. 1913.a.
- A. Nolkon - "Svod graždanskijh zakonov i zakonov gubernij Pribaltijskijh so vključeniemi zakonov i zakonopolnenii po pročiščenii 1898 goda." 1899a.
- A. Gassman - "Polnoženija o preobrazovanii sudebnoj časti i kreštjanskijh prisutstvonnijh mest v Pribaltijskijh gubernijah i pravila o privoženii k nimu žnažennijh poličenii v častivie - 1899a.
- A. Nolkon - "Polnoženija o preobrazovanii sudebnoj časti i kreštjanskijh prisutstvonnijh mest v Pribaltijskijh gubernijah i pravila o privoženii k nimu žnažennijh poličenii v častivie - 1899a.
- E. V. Vaskovskij - "Učebnik graždanskogo procezza" - 1914.a.
- Võsõõaiše nõreštšennaja komissija dlija perepõtrazakopolčeniij po sudebnoj časti - "Objasnitelnaja zapiska k projektõ novoi redakcii polnogo graždanskogo sudeproizvodstva" - 1900.a.
- V. Bukovskij - "Svod graždanskijh zakonov i zakonopolnenii gubernij Pribaltijskijh i pravila sudebnoj časti i kreštjanskijh prisutstvonnijh mest" - 1914.a.
- I. Tjutjunov - "Svod graždanskogo sudeproizvodstva" - 1921.a.
- Dr. W. Kisch - "Deutsche Rechtsgeschichte" III a. 1922.a.
- Dr. C. Erdmann - "System des baltischen Recht" - 1922.a.
- L. Rosenberg - "Das baltische Recht" - 1922.a.
- Dr. E. Tatarin - "Das baltische Recht" - 1922.a.
- Dr. R. A. Kriedte - "Das baltische Recht" - 1922.a.

K a s u t a t u d k i r j a n d u s :

- A.H.Holmsten - "Učebnik russkago graždanskago sudoproizvodstva" . 1913.a.
- - "Svod deistvujuštših v Pribaltiiskih gubernijah zakonopoloženii o graždanskom sudoproizvodstve". Kimmeli väljaanne 1890a.
- A.Nolken - "Svod graždanskikh uzakonenii gubernii Pribaltiiskih so vključeniem izmenenii i dopolnenii po prodolženiju 1890 goda." 1891.a.
- A.Gassmann - "Položenija o preobrazovanii sudebnoi časti i krestjanskikh prisutstvennõh mest v Pribaltiiskih gubernijah i pravila o privedenii označennõh položenii v deistvie - tom I 1889.a.
- A.Nolken
- E.V.Vaskovskij- "Učebnik graždanskago protsessa" - 1914.a.
- Võsočaiše učrež- "Objasnitelnaja zapiska k projektu dennaja komissija dlja peresmot- novoi redaktsii ustava graždanskago zakonopolože- go sudoproizvodstva." t.V i VI - 1900.a.
ra zakono-
nii po sudebnoi
časti.
- V.Bukovskij - "Svod graždanskikh uzakonenii gubernii Pribaltiiskih s prodolženijem 1912-1914g. s rasjasnenijami" I ja II 1914.a.
- I.Tjutrumov - "Ustav graždanskago sudoproizvodstva" II- 1923.a.
- Dr.W.Kisch - "Deutsches Zivilprozessrecht" III k. 1922.a.
- Dr.C.Erdmann - "System des Privatrechts der Ostseeprovinzen" III 1892.a.
- L.Rosenberg - "Zivilprozessrecht" (Stammler, Enzyklopädie Bd II 1931.a.
- Dr.E.Tatarin - Balti ja Vene õiguse käsitelu "Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft'is" 39.anne III vihk 1921.a.
- Dr.R.A.Wrede - "Das Zivilprozessrecht Schwedens und Finnlands" 1924.a.

S i s u k o r d:

S i s s e j u h a t u s e k s. lhk. 1

I Ü l d o s a.

§ 1.Hoiukorrakohtupidamise erinevusi	"	1
§ 2.Täävitusemenetluse mõiste	"	3
§ 3.Täävituse olulised tunnused	"	4
§ 4.Täävituse eesmärk	"	5
§ 5.Täävituse tagajärg	"	5
§ 6.Täävitusemenetluse allikad	"	6

II E r i o s a.

Täävitusemenetluse üldised juhised.

§ 7.Täävitusemenetluse rakendavus	"	8
§ 8.Täävitusemenetluse algatamine	"	9
§ 9.Allumusküsimusi	"	9

Täävitusemenetluse käik.

§10.Palve ja selle elemendid	"	11
§11.Määrus täävituse kohta	"	12
§12.Kuulutamine	"	14
§13.Õiguste avaldamine ja sellega seotud küsimusi	"	15
§14.Preklusioonimääruse tegemine	"	17
§15.Kohtulikud kaitsevahendid	"	19
A.Kaebus	"	19
B.Hagi	"	22

Täävitusemenetluse üksikud liigid.

§16.Täävituse kinnisvara võõrandamisel	"	24
§17.Täävituse fideikomissi asutamisel ja lõpetamisel	"	26
§18.Täävituse pärandi avanemisel	"	28
§19.Täävituse hüpoteekide kustutamiseks	"	39
§20.Täävituse võladokumentide kaotamise puhul	"	43

Kasutatud kirjandus	"	47
---------------------	---	----